

هيا نتعلم اللغة العربيّة (المستوى الأوّل) चलो अरबी भाषा सीखें (1 स्तर)

تأليف ومراجعة:
هيثم بن محمّد سرحان
المدرّس بمعهد الحرم بالمسجد النبويّ - سابقاً -
والمشرف على معهد السُّنّة

alsarhaan.com

غفر الله له ولوالديه ولمن أعانه على إخراج هذا الكتاب

الطبعة الأولى
جميع الحقوق محفوظة
إلا من أراد طبعه أو ترجمته لتوزيعه مجاناً
(بعد مراجعة المؤلف)

الرجاء التّواصل على:

alsarhaan.com

فسح وزارة الإعلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملخص حروف الهجاء – بخط النسخ

अरबी भाषा में 28 अक्षर हैं। प्रत्येक अक्षर का अपना एक चित्र, एक नाम और एक ध्वनि होती है। निम्न में इसका विवरण है:

عَدَدُ الْحُرُوفِ «28» حَرْفًا، وَكُلُّ حَرْفٍ لَهُ رَسْمٌ وَاسْمٌ وَصَوْتُ، وَبَيَانُ ذَلِكَ كَمَا يَلِي:

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ض	ज़ाद	ضَادُّ	ض
ط	ता	طَاءٌ	ط
ظ	ज़ा	ظَاءٌ	ظ
ع	ऐन	عَيْنٌ	ع
غ	ग़ैन	غَيْنٌ	غ
ف	फ़ा	فَاءٌ	ف
ق	क़ाफ़	قَافٌ	ق
ك	काफ़	كَافٌ	ك
ل	लाम	لَامٌ	ل
م	मीम	مِيمٌ	م
ن	नून	نُونٌ	ن
ه	हा	هَاءٌ	ه
و	वाव	وَائٌ	و

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
*	अलिफ़	أَلِفٌ	ا
ب	बा	بَاءٌ	ب
ت	ता	تَاءٌ	ت
ث	सा	ثَاءٌ	ث
ج	जीम	جِيمٌ	ج
ح	हा	حَاءٌ	ح
خ	खा	خَاءٌ	خ
د	दाल	دَالٌ	د
ذ	ज़ाल	ذَالٌ	ذ
ر	रा	رَاءٌ	ر
ز	ज़ा	زَائٍ	ز
س	सीन	سِينٌ	س
ش	शीन	شِينٌ	ش

ملخص حروف الهجاء – بخط النسخ

ي	يَاء	يا	ي
---	------	----	---

ص	صَاد	ساد	ص
---	------	-----	---

जिस प्रकार से एक अरबी शब्द लिखा जाता है वह शब्द के भीतर उसकी स्थिति के अनुसार रूप बदलता है:

تَخْتَلِفُ كِتَابَةُ الْحَرْفِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ بِحَسَبِ مَوْقِعِهِ مِنَ الْكَلِمَةِ:

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़े	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ने के बाद	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ض	ض	ضـ	ضـ
ط	ط	طـ	طـ
ظ	ظ	ظـ	ظـ
ع	ع	عـ	عـ
غ	غ	غـ	غـ
ف	ف	فـ	فـ
ق	ق	قـ	قـ
ك	ك	كـ	كـ
ل	ل	لـ	لـ
م	م	مـ	مـ
ن	ن	نـ	نـ
ه	ه	هـ	هـ
و	و	وـ	وـ

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़े	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ने के बाद	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ا	ا	ا	ا
ب	ب	بـ	بـ
ت / ة	ت / ة	تـ	تـ
ث	ث	ثـ	ثـ
ج	ج	جـ	جـ
ح	ح	حـ	حـ
خ	خ	خـ	خـ
د	د	دـ	دـ
ذ	ذ	ذـ	ذـ
ر	ر	رـ	رـ
ز	ز	زـ	زـ
س	س	سـ	سـ
ش	ش	شـ	شـ

ملخص حروف الهجاء - بخط النسخ

ي	ي	ي	ي
---	---	---	---

ص	ص	ص	ص
---	---	---	---

آخر الكلمة منفصلاً أنت में बिना जुड़े	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ने के बाद	وسط الكلمة مध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ا	ل	ل	ا

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ا*	अलिफ़	ألف	ا

अक्षर कैसे लिखा जाता है:

كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ और उसे रंगता हूँ:

أَسَمِّي الْحَرْفَ وَالْوَنَّهُ:

أ - ل - أ - ل - أ - ل - أ - ل

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

أَلَا حِظُّ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

أ - ل - أ - ल - أ - ल - أ - ल

أ - ल - أ - ल - أ - ल - أ - ल

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

الدَّرْسُ الأوَّل - حرف الألف

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

ل	أ	أ	أ	ل	ألف	أ
---	---	---	---	---	-----	---

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (أ) ثُمَّ أَكْتُبُهُ:
مैं अक्षर (i) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

أَسَدٌ فَأْسٌ أَرْضٌ أَرْقٌ قَرَأٌ
أَسَدٌ فَأْسٌ أَرْضٌ أَرْقٌ قَرَأٌ
.....
.....

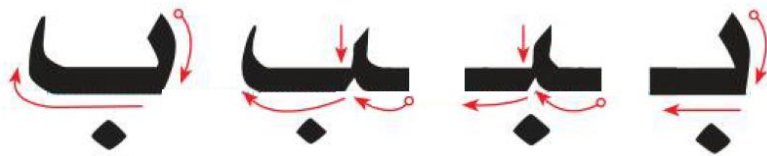
- أَقْرَأُ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ النَّاقِصَ:
मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

أَرْنَبُ نَشَأُ رَأْسُ الْأَسَدُ كِتَابُ
رَنْبٌ نَشَى رِيسٌ الأسدُ كِتَابٌ

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متَّصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أَوَّلُ الكلمة आरंभ में
ب	ب	ب	ب

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ب	बा	باء	ب

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:
मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلَوْنُهُ:
मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

ب - ب - ب - ب

مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْتُبُهُ:

ب ب ب ب ب ب

ب ب ب ب ب ب

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

ب	ب	بَاءٌ	ب	ب	ب	ب
---	---	-------	---	---	---	---

मैं अक्षर (ب) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ب) ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

بَابُ أَبُ بَابُ أَبُ بَابُ أَبُ

.....

.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

- أَقْرَأْ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ النَّاقِصَ:

بَحْرُ جَبَلُ كِتَابُ ذَهَبُ يَبْتَعِدُ

...خَرْ جَلْ كِتَا زَهْ يَتَعِدْ

آخر الكلمة مفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة مُتَّصِلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أَوَّل الكلمة आरंभ में
ت / ة	ت / ة	ت	ت

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
त	ता	تاء	ت

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسَمَ الْحَرْفَ:

ت ت ت ت

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- اَسْمِي الْحَرْفَ وَالْوْنَةُ:

ت - ت - ت - ت

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْتُبُهُ:

تنتة نتة

تنتتةتة

• •

• •

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

الدَّرْسُ الثَّالِثُ – حَرْفُ التَّاءِ

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------

ت	ت	ت	ة	تاء	ة
---	---	---	---	-----	---

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ت) मैं अक्षर (त) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

تَابَ بَاتَ أَبَتْ تَبَّ بَتَاتُ
تَابَ بَاتَ أَبَتْ تَبَّ بَتَاتُ

.....

.....

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

تُوتُ بُسْتَانُ مُفِيدَةٌ سَلَّةٌ أَرْتَبُ
...و... بُسْتَانُ مُفِيدَةٌ سَلَّةٌ أَرْتَبُ

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أَوَّلُ الكلمة आरंभ में
ث	ث	ث	ث

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ث	सा	تاء	ث

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

ث ث ث

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَالْوَنُءُ:

ت - ث - ث - ث

مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلْحِظْ الْحَرْفَ وَأَكْتُبْهُ:

ت ت ت ت ت ت ت

ت ت ت ت ت ت ت

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	----------------------------------

ت	ث	ث	ث	ث	ث	ث
---	---	---	---	---	---	---

मैं अक्षर (ث) के चारों ओर एक वृत्त बनाता

- أَرَسُّمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ث)

हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

ثَبَّتْ ثَبَّتْ ثَبَّتْ ثَبَّتْ ثَبَّتْ
ثَبَّتْ ثَبَّتْ ثَبَّتْ ثَبَّتْ ثَبَّتْ

.....

.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ النَّاقِصَ:

ثَوْبٌ مِثَالُ مُثَلَّثٌ أَثَاتٌ ثَلَاثَةٌ

الدَّرْسُ الرَّابِعُ – حَرْفُ النَّاءِ

يُؤَبِّ... مِ...الْ... مُ...ي... أ...ا... لَا...ةُ

آخر الكلمة منفصلاً أنت में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ج	ج	ج	ج

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ج	जीम	جِيم	ج

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلْوَنُهُ:

ج - ج - ج - ج - ج - ج - ج - ج

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

أَلَاحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ج - ج - ج - ج - ج - ج - ج - ج

ج - ج - ج - ج - ج - ج - ج - ج

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصِلًا

ج	ج	جِيم	ج	ج	ج	ج
---	---	------	---	---	---	---

– أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ج) هُوَ يَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:
مैं अक्षर (ज) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

جَابَ	أَجِبُّ	جَاءَتْ	جُبْتُ	جُبُّ
.....				

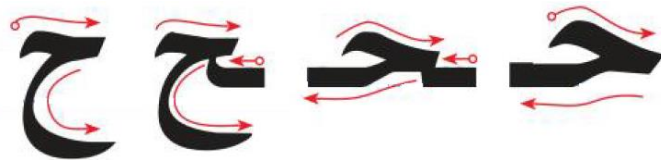
– أَقْرَأُ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ
मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

جَمَلٌ	مَسَاجِدُ	فَجَلٌ	زُجَاجٌ	مُتَوَهِّجٌ
.....				

أَوَّلُ الْكَلِمَةِ आरंभ में	وَسْطُ الْكَلِمَةِ मध्य में	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا अंत में जुड़ा हुआ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا अंत में बिना जुड़ा हुआ
ح	ح	ح	ح

رِسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُهُ		صَوْتُهُ
	هِندِي	عَرَبِي	
ح	هَاءٌ	हा	ह

– كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:
मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

– أَسَمِّي الْحَرْفَ وَالْوَنُءُ:
मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

ح - ح - ح - ح

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْثُبُهُ:

ح ح ح ح ح ح ح ح

ح ح ح ح ح ح ح ح

.....
.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	--------------------------------

ح ح ح ح ح ح ح ح

मैं अक्षर (ح) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ (ح) ثُمَّ أَكْثُبُ الْكَلِمَةَ: और फिर उसे लिखता हूँ:

حَجَّ حَجَّ حَجَّ حَجَّ حَجَّ
حَجَّ حَجَّ حَجَّ حَجَّ حَجَّ

.....
.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ: أَقْرَأُ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ النَّاقِصَ:

رَحْلَةً تِمْسَاحَ لِحِقَ يَسْبَحُ بُحَيْرَةً

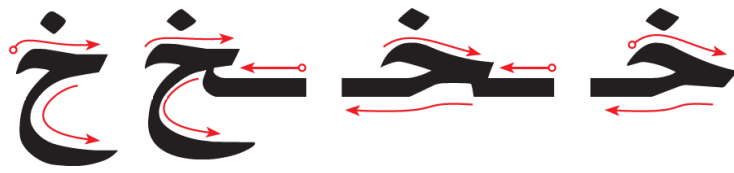
رِيَّةٌ تَمْسَا لِيَقَ يَسْبَ بُيْرَةٌ

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
خ	خ	خ	خ

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
خ	खा	حَاء	خ

हैं किस प्रकार से अक्षर लिखता है:

كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

हैं अक्षर का नामकरण करता है तथा उसे रंगता है:

أَسَمِّي الْحَرْفَ وَالْوَنَّهُ:

خ - خ - خ - خ

हैं अक्षर को ध्यान से देखता है फिर उसे लिखता है:

أَلَا حِظُّ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

خ خ خ خ خ خ خ

خ خ خ خ خ خ خ

.....

.....

हैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर

أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا

ऊपर की सूची से जोड़ता है:

يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

خ	خ	خَاء	خ	خ	خ	خ
---	---	------	---	---	---	---

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (خ)
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

मैं अक्षर (ख) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ
और फिर उसे लिखता हूँ:

خَبَّابٌ	خَبَابٌ	بَخْبَخٌ	بَخْبَخٌ	بَخْبَخٌ	بَخْبَخٌ
خَبَّابٌ	خَبَابٌ	بَخْبَخٌ	بَخْبَخٌ	بَخْبَخٌ	بَخْبَخٌ
.....					
.....					

- أَقْرَأْ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ
النَّاقِصَ:

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण
करता हूँ:

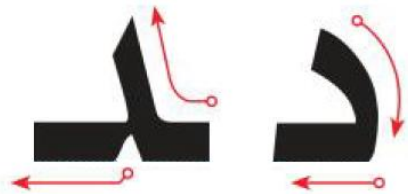
خَوْخٌ	بُخُورٌ	دَاخِلٌ	نَسَخٌ	مُنَاخٌ
...و...	...و...	...و...	...و...	...و...

أول الكلمة الکلمة आरंभ में	وسط الکلمة मध्य में	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ
د	د	د	د

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
د	दाल	دَالٌ	د

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे
रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَالْوَنُءُ:

د - د - د - د - د - د - د - د

الْأَحْظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ: -
مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

د د د د د د د

د د د द द द द

.....

.....

أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى: -
मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	----------------------------------

د	د	د	د	دَالٌ	د	د
---	---	---	---	-------	---	---

أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (د) -
مैं अक्षर (د) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:
और फिर उसे लिखता हूँ:

دُبُّ دَبُّ دَبُّ دَبُّ دَبُّ
بَدَأْتُ بَدَأْتُ بَدَأْتُ بَدَأْتُ بَدَأْتُ
جَدُّ جَدُّ جَدُّ جَدُّ جَدُّ
جَدَّةُ جَدَّةُ جَدَّةُ جَدَّةُ جَدَّةُ

.....

.....

أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ -
मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

دُمِيَّةٌ وَلَدٌ نَادِرٌ صَدِيقٌ قِرْدٌ

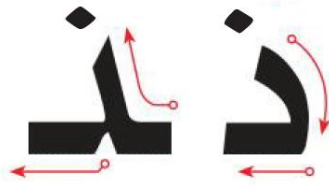
مِئَةٌ وَلِي نَارٌ صَيقٌ قِرٌّ

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ذ	ذ	ذ	ذ

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ذ	ज़ाल	ذال	ذ

हैं: किस प्रकार से अक्षर लिखता

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

हैं: अक्षर का नामकरण करता है तथा उसे रंगता

- أَسْمِي الْحَرْفَ وَالْوُثَّةَ:

ذ - ذ - ذ - ذ - ذ - ذ - ذ - ذ

हैं: अक्षर को ध्यान से देखता है फिर उसे लिखता

- أَلْحِظْ الْحَرْفَ وَأَكْتُبْهُ:

ذ ذ ذ ذ ذ ذ ذ ذ

ذ ذ ذ ذ ذ ذ ذ ذ

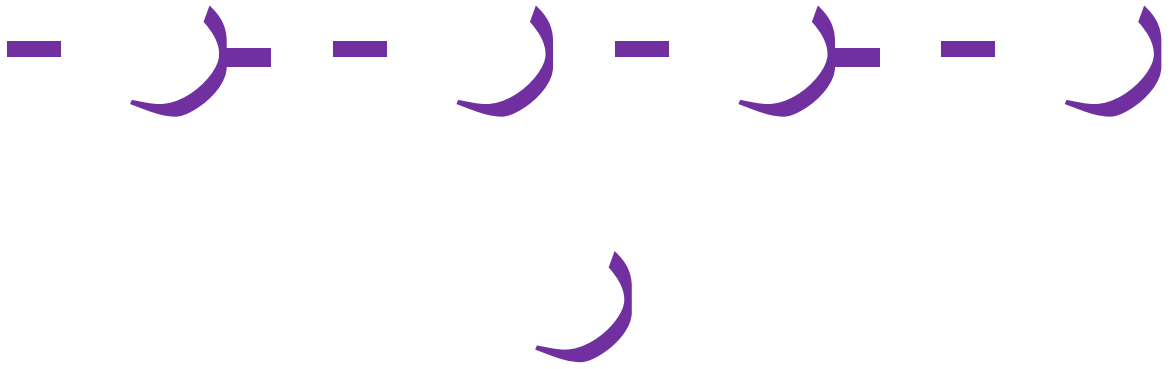
.....

.....

हैं: नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	------------------------	-----------------------	-------------------------------------	-----------------------------------

مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْتُبُهُ:

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

- أَرْسُمْ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ر) मैं अक्षर (ر) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ: और फिर उसे लिखता हूँ:

الدَّرْس الحادي عشر – حرف الزَّاي

ز ز ز ز ز ز ز

ز ز ز ز ز ز ز

.....

.....

– أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:
مैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز
---	---	---	---	---	---	---

– أَرَسُّمُ دَائِرَةٍ حَوْلَ الْحَرْفِ (ز) هُوَ
مैं अक्षर (ز) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ
और फिर उसे लिखता हूँ:

زَادَ زَحْزَحَ زَارَ أَرَزَّ خُبَزَ
زَادَ زَحْزَحَ زَارَ أَرَزَّ خُبَزَ

.....

.....

– أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ
मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात अपूर्ण अक्षर को पूर्ण
करता हूँ:

زَرَّافَةٌ فَازَ حِزَامٌ غَزَالٌ عَزِيزٌ
رَافَةٌ فَا حَامٌ غَالٌ عَاي...

آخر الكلمة منفصلاً	آخر الكلمة متّصلاً	وسط الكلمة मध्य में	أَوَّلُ الكلمة आरंभ में
-----------------------	-----------------------	---------------------------	-------------------------------

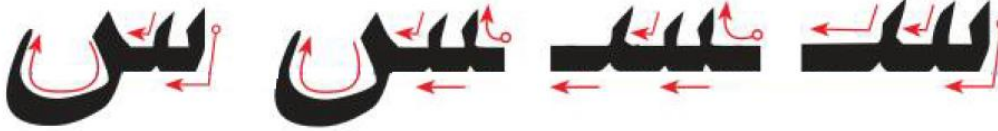
صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	

الدَّرْسُ الثَّانِي عَشَرَ - حَرْفُ السِّينِ

अंत में बिना जुड़ा हुआ	अंत में जुड़ा हुआ						
س	س	س	س	س	سین	سین	س

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرَسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلْوْنُهُ:

س - س - س - س

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَاحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

س س س س س س س

س س س س س س س

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

أَخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	أَخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	رَسْمُ الْحَرْفِ
-----------------------------------	----------------------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------

س	س	سین	س	س	س	س
---	---	-----	---	---	---	---

الدَّرْسُ الثَّانِي عَشَرَ – حَرْفُ السَّيِّنِ

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (س) में अक्षर (स) के चारों ओर एक वृत्त बनाता
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ: और फिर उसे लिखता हूँ:

سَارَ	أَسْرَارُ	أَدْرُسُ	رَسَتْ	سَاحَ
سَارَ	أَسْرَارُ	أَدْرُسُ	رَسَتْ	سَاحَ
.....				

- أَقْرَأُ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ
 النَّاقِصَ:

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

سَفِينَةٌ مُشْتَمِسٌ حَارِسٌ رَسَمَ يَسُوقُ
...فِينَةٌ مُشْتَمٍ... حَارٍ... رَمَ يَ...وقُ

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متّصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ش	ش	ش	ش

صوته	اسمہ		رسم الحرف
	ہندی	عربی	
ش	शीन	شِینْ	ش

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

– كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

ش ش ش ش

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسْمَى الْحَرْفِ وَالْوْنَةُ:

ش - ش - ش - ش

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْثُوبُهُ:

ش ش ش ش ش ش ش

ش ش ش ش ش ش ش

.....

.....

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:
مैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

ش	ش	ش	ش	ش	ش	ش
---	---	---	---	---	---	---

- أَرَسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ش) مِثْلَ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:
हैं और फिर उसे लिखता हूँ:

شَاشُ بِشْتُ شَابُ شَجَرُ أَبْشِرُ
شَاشُ بِشْتُ شَابُ شَجَرُ أَبْشِرُ

.....

.....

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ
النَّاقِصَ:
मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

مِشْمِشُ شَرَعُ فِرَاشُ عَطِشُ عُشُّ
مِ... رَع... فِرَا... عَطِ... عُ...

أَوَّلُ الْكَلِمَةِ आरंभ में	وَسْطُ الْكَلِمَةِ मध्य में	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
------------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	----------------------------------

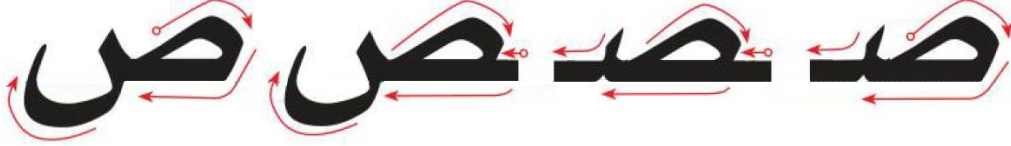
صَوْتُهُ	اسْمُهُ		رَسْمُ الْحَرْفِ
	هِنْدِي	عَرَبِي	

الدَّرْسُ الرَّابِعُ عَشَرَ - حَرْفُ الصَّادِ

अंत में बिना जुड़ा हुआ	अंत में जुड़ा हुआ						
ص	ص	ص	ص	ص	صَادُّ	صَاد	ص

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَالْوَنَّهُ:

ص - ص - ص -

ص

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- الْأَحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ص ص ص ص ص

ص ص ص ص ص

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

أَخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	أَخِرُ الْكَلِمَةِ مُنَّصِلًا	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	رَسْمُ الْحَرْفِ
-----------------------------------	----------------------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------

ض - ض - ض -

ض

- الْأَحِظْ الْحَرْفَ وَأَكْتُبْهُ: मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

ض ض ض ض ض ض ض

ض ض ض ض ض ض ض

.....

.....

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى: मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	---------------------------------

ض	ض	ض	ض	ض	ض	ض
---	---	---	---	---	---	---

- أَرَسِّمْ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ض) मैं अक्षर (ض) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

ضَارِبَ ضَرْبَ ضِرْسُ خُضَارٌ خِضَابُ
ضَارِبَ ضَرْبَ ضِرْسُ خُضَارٌ خِضَابُ

.....

.....

الدَّرْسُ الْخَامِسُ عَشَرَ - حَرْفُ الضَّادِ

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ
الْمُنْقِصَ: में पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

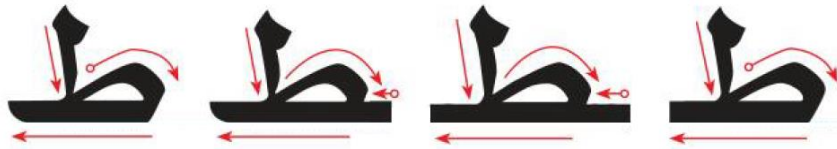
مَرِيضٌ حَضَرَ ضِرْسٌ فَرَضٌ رَضِيْعٌ
मरी... हर... रस... फर... र...यि...

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ط	ط	ط	ط

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ط	ता	طاء	ط

में किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

में अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلْوَنُهُ:

ط - ط - ط - ط

में अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَاظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ط ط ط ط ط ط ط

ط ط ط ط ط ط ط

.....

.....

الدَّرْسُ السَّادِسُ عَشَرَ – حَرْفُ الطَّاءِ

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:
 मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
 ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصَلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	--------------------------------

ط	ط	ط	ط	طَاءٌ	ط	ط
---	---	---	---	-------	---	---

- أَرْسُمْ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ط) मैं अक्षर (ط) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ
 ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ: और फिर उसे लिखता हूँ:

طَارَ	بَطَرَ	طَبَّ	سَطَرَ	شَطَرَ
طَارَ	بَطَرَ	طَبَّ	سَطَرَ	شَطَرَ
.....				

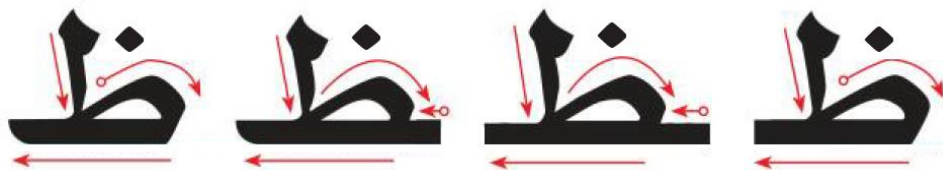
- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:
 النَّاقِصَ:

طَيْرٌ	بَطَّةٌ	سَوَطٌ	قِطٌ	شَرَطٌ
يَرٌ...	بَاءٌ...	سَوْ...	قِ...	شَرْ...

أَوَّلُ الْكَلِمَةِ आरंभ में	وَسْطُ الْكَلِمَةِ मध्य में	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصَلًا अंत में जुड़ा हुआ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا अंत में बिना जुड़ा हुआ
ظ	ظ	ظ	ظ

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُهُ		صَوْتُهُ
	हिंदी	عربي	
ظ	ज़ा	ظَاءٌ	ظ

- كَيْفَ أَرْسُمْ الْحَرْفَ: मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- أَسْمِي الْحَرْفَ وَالْوْنَةُ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- الْأَحِظْ الْحَرْفَ وَأَكْتُبْهُ:

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ

ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ

• •

• •

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلاً
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	-------------------	----------------------------------

ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ظ) मैं अक्षर (ظ) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ
 ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ: और फिर उसे लिखता हूँ:

और फिर उसे लिखता हूँ:

ظِيْرٌ حَظٌّ حَظَرَ ظُنِرَ ظِبَاءٌ

ظِيْرٌ حَظٌّ حَظَرَ ظُنِرَ ظِبَاءٌ

• •

• •

الدَّرْسُ السَّابِعُ عَشَرَ – حَرْفُ الظَّاءِ

- اَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ
النَّقِصَ: में पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

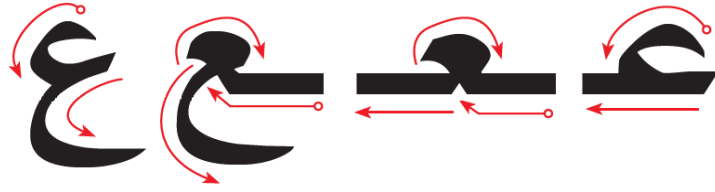
ظِلٌّ مِثْلَهُ ظَفَرٌ غَلِيظٌ مَحْفُوظٌ
...لٌ ...مِثْلَهُ ...فَرٌ ...غَلِيْ... ...مَحْفُوظٌ...

أول الكلمة आरंभ में	وسط الكلمة मध्य में	آخر الكلمة अंत में जुड़ा हुआ	آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ
ع	ع	ع	ع

رسم الحرف	اسمه		صوته
	हिंदी	عربي	
ع	ऐन	عَيْنٌ	عَ

में किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

में अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلْوْنُهُ:

ع - ع - ع - ع

में अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَاحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ع ع ع ع ع ع ع

ع ع ع ع ع ع ع

.....
.....

الدَّرْس الثَّامِنَ عَشَرَ – حَرْفُ الْعَيْنِ

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:
 मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
 ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	--------------------------------

ع	ع	عَيْنٌ	ع	ع	ع	ع
---	---	--------	---	---	---	---

- أَرْسُمْ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ع) मैं अक्षर (ع) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ
 ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ: और फिर उसे लिखता हूँ:

عَابَ	عَبَدَ	بَعَثَ	تَبَرَّعَ	شَعَرَ
عَابَ	عَبَدَ	بَعَثَ	تَبَرَّعَ	شَعَرَ
.....				
.....				

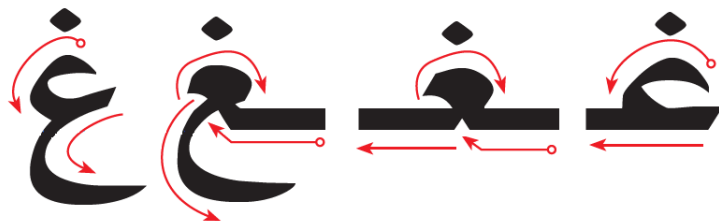
- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण
 النَّاقِصَ: करता हूँ:

عَقْلٌ	سَعِيدٌ	وَاسِعٌ	تَعْلَمُ	تَبَرَّعَ
عَقْلٌ	سَعِيدٌ	وَاسِعٌ	تَعْلَمُ	تَبَرَّعَ
.....				

أَوَّلُ الْكَلِمَةِ आरंभ में	وَسْطُ الْكَلِمَةِ मध्य में	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصِلًا अंत में जुड़ा हुआ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا अंत में बिना जुड़ा हुआ
غ	غ	غ	غ

صَوْتُهُ	اسْمُهُ		رَسْمُ الْحَرْفِ
	हिंदी	عربي	
غ	ग़ै	غَيْنٌ	غ

- كَيْفَ أَرْسُمْ الْحَرْفَ: मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

الدَّرْسُ التَّاسِعُ عَشَرَ - حَرْفُ الْغَيْنِ

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- اَسْمِي الْحَرْفَ وَالْوَنَّهُ:

غ - غ - غ - غ

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- اَلْأَحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

غ غ غ غ غ غ غ غ

غ غ غ غ غ غ غ غ

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	----------------------------------

غ	غ	غَيْنٌ	غ	غ	غ	غ
---	---	--------	---	---	---	---

मैं अक्षर (غ) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ (غ) ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

और फिर उसे लिखता हूँ:

غَزَا رَاغَ صَغُرَ صَاغَ غَاصَ

.....

.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

- أَقْرَأْ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ النَّاقِصَ:

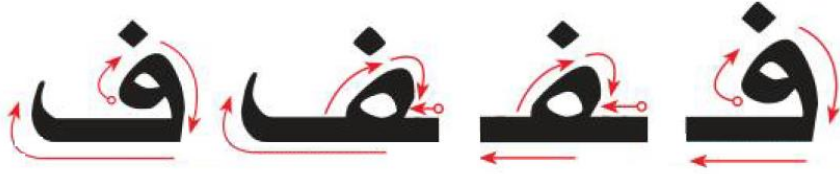
غُصْنٌ صِغَارٌ رُسْنٌ لَدَغٌ إِغْلَاقٌ
صُنْ صِيَارٌ رُسْدٌ لَدٌ إِيْلَاقٌ

أَوَّلُ الكلمة آرंभ में	وَسْطُ الكلمة मध्य में	آخِرُ الكلمة अंत में	آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ
ف	ف	ف	ف

صَوْتُهُ	اسْمُهُ		رِسْمُ الحرف
	हिंदी	عربي	
ف	फ़	فَاءٌ	ف

مैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلْوْنُهُ:

ف - ف - ف - ف

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ف ف ف ف ف ف

ف ف ف ف ف ف

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

الدَّرْسُ العَشْرُونَ – حرف الفاء

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------

ف	ف	فَاءٌ	ف	ف	ف
---	---	-------	---	---	---

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ف) मैं अक्षर (फ) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

رُفٌّ فَرَسٌ نَافِذَةٌ نَظْفٌ ظَرْفٌ
رُفٌّ فَرَسٌ نَافِذَةٌ نَظْفٌ ظَرْفٌ
.....

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

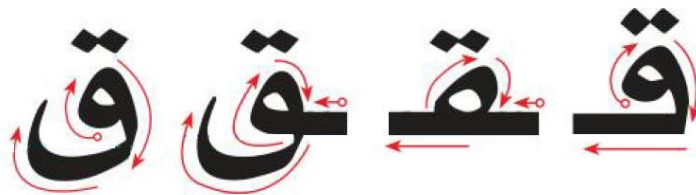
فَوَازٌ خَرُوفٌ رُفُوفٌ الْفِيلُ فَقِيرٌ
...وَازٌ ...رُوفٌ ...وُوفٌ ...الْفِيلُ ...قِيرٌ

أَوَّلُ الْكَلِمَةِ आरंभ में	وَسْطُ الْكَلِمَةِ मध्य में	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا अंत में जुड़ा हुआ	آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ
ق	ق	ق	ق

صَوْتُهُ	اسْمُهُ		رَسْمُ الْحَرْفِ
	हिंदी	عربي	
ق	क्राफ़	قَافٌ	ق

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَالْوَنُوهُ:

ق - ق - ق - ق

مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْتُبُهُ:

ق ق ق ق ق ق ق

ق ق ق ق ق ق ق

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	--------------------------------

ق	ق	قَافٌ	ق	ق	ق	ق
---	---	-------	---	---	---	---

मैं अक्षर (ق) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ (ق) ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

और फिर उसे लिखता हूँ:

قَرَأَ عَقِبَ صَدَقَ بَرَقَ قَصَصُ
قَرَأَ عَقِبَ صَدَقَ بَرَقَ قَصَصُ

.....

.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

- أَقْرَأُ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ النَّاقِصَ:

قُرْآنُ يَقْفِزُ فَوْقَ مَقَاعِدُ بُنْدُقُ

الدَّرْسُ الحَادِي والعَشْرُونَ - حَرْفُ الْقَافِ

...زَانٌ يَفِرُّ فَوْ... مَاعِدُ بُنْدُ...

آخر الكلمة منفصلاً	آخر الكلمة متصلاً	وسط الكلمة	أول الكلمة
أنت में बिना जुड़ा हुआ	अंत में जुड़ा हुआ	मध्य में	आरंभ में
ک	ک	ک	ک

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ک	काफ़	كَافٌ	ک

हैं: किस प्रकार से अक्षर लिखता

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

हैं: अक्षर का नामकरण करता है तथा उसे रंगता

- أَسْمِي الْحَرْفَ وَالْوَنَّهُ:

ک - ک - ک - ک

हैं: अक्षर को ध्यान से देखता है फिर उसे लिखता

- أَلَاحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ک ک ک ک ک ک ک

ک ک ک ک ک ک ک

.....

.....

हैं: नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اِسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا
---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	---------------------------------

الدَّرْسُ الثَّانِي والعشرون – حرف الكاف

ك	ك	كَافٌ	ك	ك	ك	ك
---	---	-------	---	---	---	---

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ك) मैं अक्षर (क) के चारों ओर एक वृत्त बनाता
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ: हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

كِتَابٌ كَثْرَ ضَحِكَ شَكَرَ رِكَابٌ
كِتَابٌ كَثْرَ ضَحِكَ شَكَرَ رِكَابٌ
.....

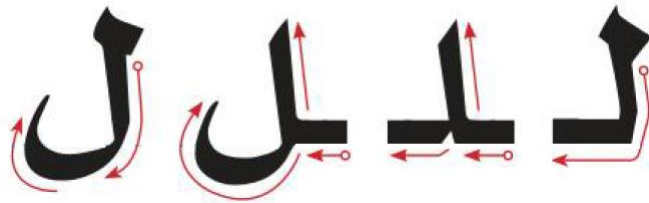
- أَقْرَأْ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण
النَّاقِصَ: करता हूँ:

كِتَابٌ مِسْكِينٌ مِسْكٌ شَوْكٌ شُكْرٌ
كِتَابٌ مِسْكِينٌ مِسْكٌ شَوْكٌ شُكْرٌ

أَوَّلُ الكلمة आरंभ में	وَسَطُ الكلمة मध्य में	آخِرُ الكلمة अंत में	آخِرُ الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ
ل	ل	ل	ل

رِسْمُ الحرف	اسمُه		صَوْتُهُ
	هِدِي	عَرَبِي	
ل	لَامٌ	लाम	ल

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ: मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلَوْنُهُ: मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे
रंगता हूँ:

ل - ل - ل - ل

مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْتُبُهُ:

ل ل ل ل ل ل ل

ل ل ل ل ل ل ل

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنَّصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	---------------------------------

ل	ل	ل	ل	لَامٌ	ل	ل
---	---	---	---	-------	---	---

मैं अक्षर (ل) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ (ل) ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

और फिर उसे लिखता हूँ:

لَاذَا جَلَسَ غَسَلَ حَفَلَ لَحِقَ

لَاذَا جَلَسَ غَسَلَ حَفَلَ لَحِقَ

.....

.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ

لَيَمُونُ مِلْحٌ طَوِيلٌ جَمَلٌ جِبَالٌ

الدَّرْسُ الثَّالِثُ والعَشْرُونَ – حَرْفُ اللَّامِ

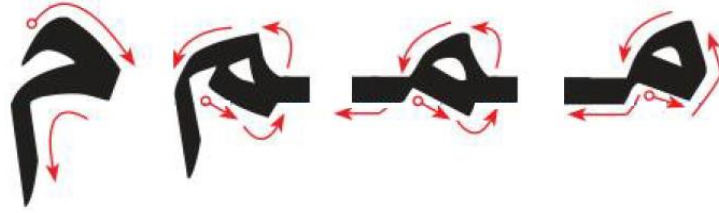
...يُؤْمُونَ مِ...حِ طَوِي... جَمَ... جَبَا...

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة مध्य में	أول الكلمة आरंभ में
م	م	م	م

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
م	मीम	مِيم	م

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

- أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلْوْنُهُ:

म - म - म - म

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

म म म म म म म म

म म म म म म म म

.....
.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

الدَّرْسُ الرَّابِعُ والعَشْرُونَ - حرف الميم

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسْطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

م	م	م	م	م	م	م
---	---	---	---	---	---	---

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (م) هُوَ اَلْحَرْفُ (م) كَيْفَ اَلْحَرْفِ:
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

مَكَّةُ فَاطِمَةُ أَقْلَامُ أُمُّ رَسَمُ
مَكَّةُ فَاطِمَةُ أَقْلَامُ أُمُّ رَسَمُ

.....

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلِ الْحَرْفَ
النَّاقِصَ:

مَسْجِدٌ جَمَلٌ ثَوْمٌ قَلَمٌ مُحَمَّدٌ
مَسْجِدٌ جَمَلٌ ثَوْمٌ قَلَمٌ مُحَمَّدٌ

آخر الكلمة منفصلاً أنت में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أَوَّلُ الكلمة आरंभ में
ن	ن	ن	ن

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ن	नून	نُون	ن

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

ن ن ن

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे
रंगता हूँ:

- اَسْمِي الْحَرْفَ وَالْوَنُ:

ن - ن - ن - ن

مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْتُبُهُ:

ن ن ن ن ن ن

ن ن ن ن ن ن

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنَّصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	---------------------------------

ن	ن	نُونٌ	ن	ن	ن	ن
---	---	-------	---	---	---	---

मैं अक्षर (ن) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ (ن) ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

और फिर उसे लिखता हूँ:

نَقْدٌ عِنَبٌ ثُعْبَانٌ نَحْنُ أَمَانٌ
نَقْدٌ عِنَبٌ ثُعْبَانٌ نَحْنُ أَمَانٌ

.....

.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

مَنْ نَحْنُ تَكْنُسُ مِيزَانُ مَنْزِلُ

الدَّرْسُ الْخَامِسُ وَالْعَشْرُونَ - حَرْفُ النُّونِ

مَ... حَ... تَكْ... مِيزَا... مَيزَلْ

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة मध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ه	هـ	هـ	هـ

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
هـ	हा	هَاءٌ	هـ

मैं किस प्रकार से अक्षर लिखता हूँ:

كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

मैं अक्षर का नामकरण करता हूँ तथा उसे रंगता हूँ:

أَسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلْوْنُهُ:

ह - ह - ह - ह

मैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

الْأَحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ह - ह - ह - ह - ह - ह - ह - ह

ह - ह - ह - ह - ह - ह - ह - ह

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर
ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا
يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

الدَّرْسُ السَّادِسُ والعَشْرُونَ – حَرْفُ الْهَاءِ

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------------------

هـ	هـ	هَاءٌ	هـ	هـ	هـ	هـ
----	----	-------	----	----	----	----

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (هـ) مِثْلَ (هـ) فِي أَوَّلِ الْكَلِمَةِ وَفِي وَسَطِهَا وَفِي آخِرِهَا مُتَّصِلًا وَمُنْفَصِلًا.
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا
هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا هَذَا
.....
.....

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ النَّاْقِصَ:
مِثْلَ (هـ) فِي أَوَّلِ الْكَلِمَةِ وَفِي وَسَطِهَا وَفِي آخِرِهَا مُتَّصِلًا وَمُنْفَصِلًا.

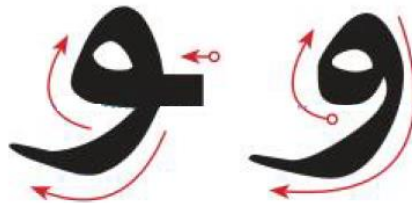
وَجْهٌ وَجْهٌ وَجْهٌ وَجْهٌ وَجْهٌ
وَجْهٌ وَجْهٌ وَجْهٌ وَجْهٌ وَجْهٌ
.....
.....

أَوَّلُ الْكَلِمَةِ الْمُبْدِئَةُ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ الْمُتَّصِلَةُ	آخِرُ الْكَلِمَةِ الْمُنْفَصِلَةُ
أَوَّلُ الْكَلِمَةِ الْمُبْدِئَةُ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ الْمُتَّصِلَةُ	آخِرُ الْكَلِمَةِ الْمُنْفَصِلَةُ
و	و	و

رِسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُهُ		صَوْتُهُ
	هِنْدِي	عَرَبِي	
و	وَاوُ	وَاوُ	وَ

مِثْلَ (هـ) فِي أَوَّلِ الْكَلِمَةِ وَفِي وَسَطِهَا وَفِي آخِرِهَا مُتَّصِلًا وَمُنْفَصِلًا.

- كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

مِثْلَ (هـ) فِي أَوَّلِ الْكَلِمَةِ وَفِي وَسَطِهَا وَفِي آخِرِهَا مُتَّصِلًا وَمُنْفَصِلًا.

- اُسَمِّي الْحَرْفَ وَأَلَوِّنْهُ:

و - و - و - و - و

مैं अक्षर को ध्यान से देखता हूँ फिर उसे लिखता हूँ:

- أَلَا حِظُّ الْحَرْفِ وَأَكْتُبُهُ:

و و و و و و و

و و و و و و و

.....

.....

मैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर ऊपर की सूची से जोड़ता हूँ:

- أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْصِلًا
---------------------	--------------------	---------------------	---------------------	--------------------	----------------------------------	--------------------------------

و	و	وَ	وَأَوْ	و	و	و
---	---	----	--------	---	---	---

मैं अक्षर (و) के चारों ओर एक वृत्त बनाता हूँ (و) ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ:

وَجْهٌ لَوْزٌ سَهْوٌ جَزْوٌ طَاوُسٌ
وَجْهٌ لَوْزٌ سَهْوٌ جَزْوٌ طَاوُسٌ

.....

.....

मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण करता हूँ:

- أَقْرَأْ، ثُمَّ اكْمِلْ الْحَرْفَ النَّاقِصَ:

وُرُودٌ دَوَاءٌ لَيْمُونٌ تَبُوكٌ دَلْوٌ

الدَّرْس السَّابِع والعَشْرُونَ - حرف الواو

رُ... دَاءٌ لَيْمُنٌ تَبُّكٌ دَلٌّ...

آخر الكلمة منفصلاً अंत में बिना जुड़ा हुआ	آخر الكلمة متصلاً अंत में जुड़ा हुआ	وسط الكلمة مध्य में	أول الكلمة आरंभ में
ي	ي	ي	ي

صوته	اسمه		رسم الحرف
	हिंदी	عربي	
ي	या	يَاءٌ	ي

हैं किस प्रकार से अक्षर लिखता:

كَيْفَ أَرْسُمُ الْحَرْفَ:

हैं अक्षर का नामकरण करता है तथा उसे
रंगता है:

أَسْمِي الْحَرْفَ وَالْوُثَّةُ:

ي - ي - ي - ي

हैं अक्षर को ध्यान से देखता है फिर उसे
लिखता है:

الْأَحِظُ الْحَرْفَ وَأَكْتُبُهُ:

ي ي ي ي ي ي ي

ي ي ي ي ي ي ي

.....

.....

हैं नीचे की सूची से उपयुक्त वस्तु को चुन कर

أَصِلْ مَا فِي الْقَائِمَةِ الْعُلْيَا بِمَا

ऊपर की सूची से जोड़ता है:

يُنَاسِبُهُ مِنَ الْقَائِمَةِ السُّفْلَى:

رَسْمُ الْحَرْفِ	اسْمُ الْحَرْفِ	صَوْتُ الْحَرْفِ	أَوَّلُ الْكَلِمَةِ	وَسَطُ الْكَلِمَةِ	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُتَّصِلًا	آخِرُ الْكَلِمَةِ مُنْفَصِلًا

ي	ي	يَاء	ي	ي	ي	ي
---	---	------	---	---	---	---

- أَرْسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْحَرْفِ (ي) मैं अक्षर (ي) के चारों ओर एक वृत्त बनाता
ثُمَّ أَكْتُبُ الْكَلِمَةَ: हूँ और फिर उसे लिखता हूँ:

رَأَيْ	صَبِي	رِيَاضَةً	طُيُور	يَد
رَأَيْ	صَبِي	رِيَاضَةً	طُيُور	يَد
.....				

- أَقْرَأُ، ثُمَّ أَكْمِلُ الْحَرْفَ मैं पढ़ता हूँ, तत्पश्चात् अपूर्ण अक्षर को पूर्ण
النَّقِصَ: करता हूँ:

يَجْرِي	يَاسْمِين	سَمِيكَ	كُرْسِي	جَذِي
...جَر...	...يَاسْمِين...	...سَمِيكَ...	...كُرْسِي...	...جَذ...

- أَقْرَأُ الْحُرُوفَ الْمُرَكَّبَةَ وَأَكْتُبُهَا: मैं मिश्रित अक्षर पढ़ता हूँ और फिर उन्हें
लिखता हूँ:

ا	ل	لا	لا	ح
.....				
لَج	لا	با	يب	نت
.....				
تث	تح	يج	بين	ثلث
.....				

يس	نو	بر	يد	تين
.....				
حا	جا	جت	حب	نس
.....				
يحب	نحب	تحت	حد	خذ
.....				
سل	شا	سا	ش	س
.....				
صا	ض	ص	سبل	سلم
.....				
نصف	يضع	ضد	صد	ضا
.....				
طيب	حطت	ظا	طا	يضر
.....				
ظلم	ظهر	طلح	طبع	طير
.....				

عبر	عيل	عتل	غا	عا
.....				
بعد	غيب	غير	عتو	عين
.....				
يقه	قا	فا	سمع	تغد
.....				
كا	ضيف	قيب	فتم	قبل
.....				
ليك	كبو	تكن	كب	كا
.....				
ها	حيم	يمو	منو	ما
.....				
ليه	يهد	هبو	هذ	هب
.....				

ہیں: منمکنہ شبدوں کو لکھتا:

- اَكْتُبِ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةَ:

أَرْزَبُ	نَشَأُ	رَأْسُ	الْأَسَدُ	كِتَابُ
.....				
بَحْرُ	جَبَلُ	كِتَابُ	ذَهَبُ	يَبْتَعِدُ
.....				
ثَوْبُ	بُسْتَانُ	مُفِيدَةٌ	سَلَّةٌ	أَرْتَبُ
.....				
ثَوْبُ	مِثَالُ	مُتَلِّتُ	أَثَاتُ	ثَلَاثَةٌ
.....				
جَمَلُ	مَسَاجِدُ	فَجَلُ	زُجَاجُ	مُتَوَهِّجُ
.....				
رِحْلَةٌ	تِمْسَاحُ	لَحِقَ	يَسْبَحُ	بُحَيْرَةٌ
.....				

خَوْخُ	بُخُورُ	دَاخِلُ	نَسَخَ	مُنَاخُ
.....				
دُمِيَّةٌ	وَلَدُ	نَادِرُ	صَدِيقُ	قِرْدُ
.....				
مُنْقَذُ	ذِكِّي	أَذُنُ	رَذَاذُ	لَذِيذُ
.....				
بَرْدُ	رِحْلَةٌ	نَادِرُ	رَبِّي	الْمُرُورُ
.....				
زَرَافَةٌ	فَازُ	حِزَامُ	غَزَالُ	عَزِيزُ
.....				

سَفِينَةٌ مُشْمِسٌ حَارِسٌ رَسَمَ يَسُوقُ

مِشْمِشٌ شَرَعَ فِرَاشٌ عَطِشَ عُشٌّ

صُورَةٌ عَصِيرٌ بَصَلٌ صِحَّةٌ قَصَصٌ

مَرِيضٌ حَضَرَ ضَرَسَ فَرَضَ رَضِيَ

طَيْرٌ بَطَّةٌ سَوَطٌ قِطٌّ شَرَطٌ

ظِلٌّ مِظْلَةٌ ظَفَرٌ غَالِظٌ مَحْفُوظٌ

عَقْلٌ سَعِيدٌ وَاسِعٌ تَعَلَّمَ تَبَرَّعَ

غُصْنٌ صِغَارٌ رُسُغٌ لَدَغٌ إِغْلَاقٌ

فَوَّازٌ خُرُوفٌ رُفُوفٌ الْفِيلُ فَقِيرٌ

قُرْآنٌ	يَقْفِرُ	فَوْقَ	مَقَاعِدُ	بُنْدُقٌ
.....				
كِتَابٌ	مِسْكِينٌ	مِسْكٌ	شَوْكٌ	شُكْرٌ
.....				
لَيَمُونُ	مِلْحٌ	طَوِيلٌ	جَمَلٌ	جِبَالٌ
.....				
مَسْجِدٌ	جَمَلٌ	ثُومٌ	قَلَمٌ	مُحَمَّدٌ
.....				

مَنْ	نَحْنُ	تَكُنْ	مِيزَانٌ	مَنْزِلٌ
.....				
وَجْهٌ	هَذِهِ	اللَّهُ	سَهْمٌ	هَذِهِ
.....				
وُرُودٌ	دَوَاءٌ	لَيَمُونُ	تَبَوُّكٌ	كَأَكَاوُ
.....				
يَجْرِي	يَاسْمِينٌ	سَمِيكٌ	كُرْسِيٌّ	جَذِيٌّ
.....				
الْأَرْضُ	السَّمَوَاتُ	الْقُرْآنُ	رَسُولٌ	الْقِيَوْمُ
.....				
الرَّحِيمُ	الْقُدُّوسُ	نُوحٌ	إِبْرَاهِيمُ	الْفَاتِحَةُ
.....				

الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ - الحركات

ضَ	ضَرَغَ	ضَبَا	ضُ	ضُرِبَ	فَضُو	ضِ	ضِرْسُ	ضِرَارُ
طَ	طَحَنَ	طَرَقَ	طُ	طُرِدَ	يَطُو	طِ	قَطِنَ	يَطِيرُ
ظَ	ظَرَفَ	ظَبِي	ظُ	ظَلِمَ	يَغِيظُ	ظِ	ظَلَّ	عَظِيمٌ
عَ	عَرَضَ	عَدَلَ	عُ	عُرِفَ	صُعُودٌ	عِ	لَعِبَ	سَعِيرٌ
غَ	غَرَسَ	غَزَالَ	غُ	غُبَارٌ	يَسُوعُ	غِ	غَرَبَا	صَغِيرٌ
فَ	فَرَضَ	دَفَنَ	فُ	فُتِحَ	رُفُوفٌ	فِ	فِيلٌ	تَفِيضٌ
قَ	قَذَفَ	قَسَمَ	قُ	قُتِلَ	سُقُوطٌ	قِ	قِرَاءَةٌ	ثَقِيلٌ
كَ	كَتَبَ	كَامِلٌ	كُ	كُسِرَ	شُكُوكٌ	كِ	كِسْرَةٌ	كِتَابَةٌ
لَ	لَيَّمُو	كَلامٌ	لُ	لَمِسَ	يَلُومُ	لِ	سَلِمَ	كَالِيمٌ
مَ	مَوَزَ	سَمَاءٌ	مُ	مُنِحَ	تُمُورٌ	مِ	مِنْطَادٌ	أَمِيرٌ
نَ	نَزَلَ	نَذَرَ	نُ	نُحِرَ	فُنُونٌ	نِ	نِدٌّ	مُنِيرٌ
هَ	هَجَرَ	هَدَفَ	هُ	هُجُومٌ	سَهْلٌ	هِ	فَهُمَ	مَهْيَبٌ
وَ	وَزَنَ	وَرَدَ	وُ	وُعِدَ	وُصُولٌ	وِ	قَوِيٌّ	يَهْوِي
يَ	يَدٌ	يَذْرُسُ	يُ	يُصَلِّ	سُيُولٌ	يِ	أَيْسَ	مَصَايِفٌ

مैं प्रत्येक शब्द को उसके उचित संबंधित
अक्षर से जोड़ता हूं:

- أَصِلُ الْكَلِمَةَ بِالْحَرْفِ الْمُنَاسِبِ لَهَا:

مُهَذَّنٌ فَاطِمَةُ مِشْعَلٌ بِلَادِي مَكْتَبَةٌ ثُرَيْبٌ

بِ بَ بُ مَ مِ مُ

لِمَاذَا جَلَسَ يَغْسِلُ دَرَجَ دُمِيَّةٌ حَدِيقَةٌ

دُ دَ دِ لَ لِ لُ

الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ - الحركات

نَمْرُ	تَكْنُسُ	نِظَامٌ	رَحْبٌ	فَرَحٌ	يُسَافِرُ
رُ	رِ	رَ	نَ	نِ	نُ
صَدِيقٌ	عَصِيرٌ	أَحْرِصُ	فُصُولٌ	فَرَحٌ	نَافِذَةٌ
صِدْ	فُ	فِ	صَدَ	صُ	فَ
سَاحٌ	وَاسِعٌ	أَدْرُسُ	قَرَأَ	قِصَصٌ	عُقُولٌ
قَ	قُ	سَدَ	سِ	سُ	قِ
تَرْمِي	تُقَاحٌ	تَيْنٌ	حُسَامٌ	لَحِقَ	حَكَمٌ
تِ	حُ	حَ	تَ	تُ	جِ
أَنَا	أُحِبُّ	إِبْرَاهِيمُ	طُيُورٌ	مَطَرٌ	عَطِرَةٌ
أَ	طُ	طِ	طَ	أُ	إِ
زُهَيْرٌ	زِيَادٌ	زَارَ	وَلِيدٌ	وَجَدَانٌ	وُصِلَ
زَ	وَ	وُ	وَ	زُ	زِ
جَمِيلٌ	جُسُورٌ	مَسَاجِدُ	شَمْسٌ	شُرُوقٌ	شِرَاعٌ
شَدَ	شِ	جَ	جِ	جُ	شُدَ

الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ - الحركات

ضِرْسٌ	يَضُرُّ	نَهَضَ	عُبُورٌ	تَعَلَّمَ	قَوَاعِدُ
ضُدْ	ضِ	عُ	عِ	ضَ	عَ
كَسَرَ	كُرَّةٌ	كِسْرَةٌ	خَرِيرٌ	خُضَارٌ	خِيَارٌ
خَ	خُ	كُ	كَ	خِ	كِ
يَذْهَبُ	يُحِبُّ	أَيْسَ	حَذِيرِينَ	ذُبَابٌ	ذِكِيٌّ
يِ	ذِ	ذِ	ذُ	يِ	يِ
هَوَاءٌ	زَاهِيَةٌ	هُمْ	كَثِيرٌ	يَتَحَدَّثُ	تَغْلَبُ
هُ	ثِ	ثُ	هِ	ثَ	هَ
غَزَالٌ	صَغِيرٌ	غُرُوبٌ	مِظَلَّةٌ	نَظِيفٌ	يُحَافِظُ
غِ	غُ	ظِ	ظِ	ظُ	غَ

- أَرْتَبُ الحُرُوفَ لِأَشْكَالِ كَلِمَةٍ:

مैं शब्द बनाने के लिए अक्षरों को एक क्रम में

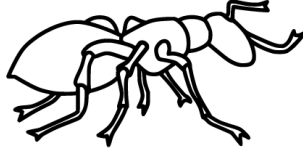
जोड़ता हूँ:

ل - ب - د	ل - ر - م	م - ن - ر
.....		

الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ - الحركات

- أَكُونُ اسْمَ الصُّورَةِ مِنَ الحُرُوفِ
مैं दिए गए अक्षरों से चित्र का नाम बनाता
المُعْطَاة:

مث:

		
ب - ل - ن	م - ن - ل	ر - ن - م
.....		

- أَصَنَّفُ الكَلِمَاتِ وَفَقًّا لِلْحَرْفِ الْأَوَّلِ
مैं शब्दों को पहले अक्षर के अनुसार वर्गीकृत
करता हूँ:
الْكَلِمَةِ:

مَسْجِدٌ - لَيْمُونٌ - نُورٌ - رِيْمٌ - بَدْرٌ - دُبٌّ					
ر	د	ب	م	ن	ل
.....					

- أَبْحَثُ عَنْ حُرُوفِ الجُمْلَةِ
مैं निम्नांकित वाक्य के अक्षरों को खोजता हूँ:
التَّالِيَةِ:

نَبِيِّ مُحَمَّدٍ					
أ	ف	ن	ح	ب	ن
ي	م	ل	م	د	د
ب	م	ي	ب	ي	د

- أَصِلُ بَيْنَ الكَلِمَةِ وَالْحَرْفِ
مैं प्रत्येक शब्द को उपयुक्त अक्षर से जोड़ता हूँ, फिर
पूरा शब्द लिखता हूँ:
الْمُنَاسِبِ، ثُمَّ أَكْتُبُهَا:

الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ - الحركات

.....	تُ	مَدْرَسَ...
.....	لَهُ	حُجْرَ...
.....	هَ	تُو...

- أَفْرَأُ الْكَلِمَاتِ، وَأَكْتَشِفُ

مैं शब्दों को पढ़ता हूँ, प्रत्येक पंक्ति में साझा अक्षर की पहचान करता हूँ और उसे लिखता हूँ:

الْحَرْفَ الْمُشْتَرَكِ فِي كُلِّ سَطْرِ،

ثُمَّ أَكْتُبُهُ:

.....	أَحِبُّ	أَمْوَاجُ	أَنَا
.....	مَسْجِدُ	مَتَاجِرُ	أَبْرَاجُ
.....	شَيْمَاءُ	شُرُوقُ	رِيشُ

मैं समान शब्दों को एक दूसरे से जोड़ता हूँ:

- أَصِلُ الْكَلِمَةَ بِالْكََلِمَةِ الْمُمَاطِلَةِ

لَهَا:

مَوْزُ	ثَوْمُ	قَمَرُ
قَمَرُ	مَوْزُ	ثَوْمُ
الإِحْسَانُ	الإِيْمَانُ	الإِسْلَامُ
الإِسْلَامُ	الإِحْسَانُ	الإِيْمَانُ

- أَكْمِلُ الْجَدْوَلَ كَمَا فِي الْمِثَالِ

मैं प्रथम उदाहरण की तरह तालिका को पूरा करता हूँ तथा इसके लिए साथ में दिये गये शब्दों की सहायता लेता हूँ:

الْأَوَّلِ مَعَ الْاسْتِفَادَةِ مِنَ الْكَلِمَاتِ

الْمُصَاحِبَةِ:

ثَلَجٌ
جَمَلٌ
حَلِيبٌ
بَطَّةٌ
خِيَارٌ
تَفَاحٌ

أ	إ	أ	أ
فَأَرَّ	إِبْرِيْقٌ	أَمِّي	أَسَدٌ
...	...	...	ب
حَبَلٌ	بَطِيخٌ	بُرْجٌ	
...	...	ث	...
مُتَحَفٌ	تَيْنٌ		تَمْرٌ
...	...	...	ث
كُمِثْرَى	ثِيَابٌ	ثُرَيَّا	
...	...	...	ج
حُجْرَةٌ	جِدَارٌ	جُبْنٌ	
...	...	...	ح
لَحْمٌ	حِصَانٌ	حُسَامٌ	
...	خ	...	...
مَخْبَزٌ		خُرْطُومٌ	خُرُوفٌ

- أَكْمِلُ الْجَدُولَ كَمَا فِي الْمِثَالِ

مैं प्रथम उदाहरण की तरह तालिका को पूरा करता हूँ तथा इसके लिए साथ में दिये गये शब्दों की सहायता लेता हूँ:

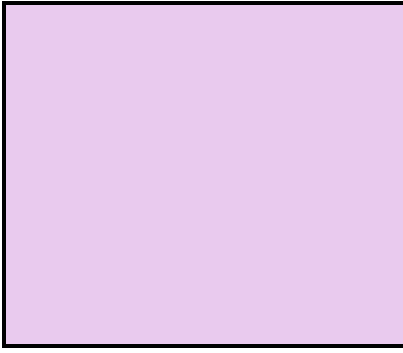
الأَوَّلِ مَعَ الاسْتِفَادَةِ مِنَ الْكَلِمَاتِ

المُصَاحِبَةِ:

ذُرَّةٌ
شَمْسٌ
رَأْسٌ
زَمْزَمٌ
مُصْحَفٌ
سَلَّةٌ

ذ	د	ذ	د
مَدْرَسَةٌ	دِيكٌ	دُمِيَّةٌ	دَرَّاجَةٌ
...	...	ذ	...
نَذْهَبُ	ذِرَاعٌ		ذَيْلٌ
...	...	...	ر
مَرْمَى	رِحْلَةٌ	رُمَانٌ	
...	...	...	ز
مَزْرَعَةٌ	زِيَادٌ	زُهَيْرٌ	
...	...	...	س

الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ - الحركات

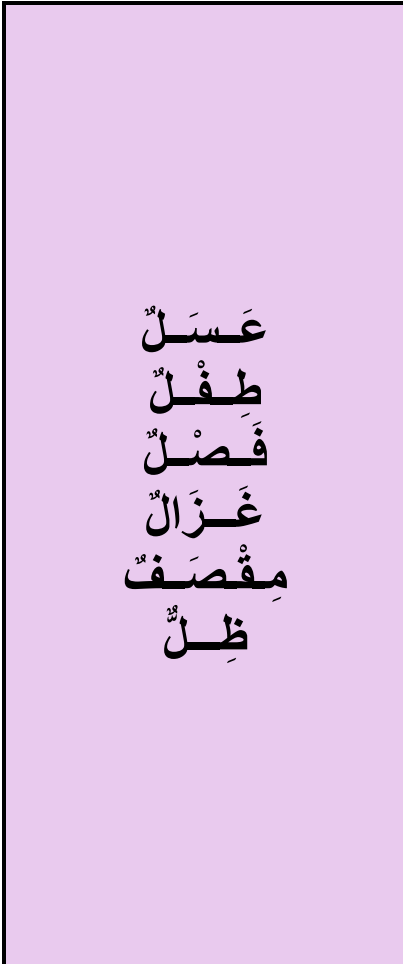
.....	سَحَبَ	سَكَّيْنِ	مَسْبَحَ
شَ	...	شِ	...
.....	شُرُوقَ	شِرَاعَ	مِشْمَشَ
...	...	...	صَ
صَفَّرَ	صُنْدُوقَ	صِيَامَ	

- أَكْمِلُ الْجَدُولَ كَمَا فِي الْمِثَالِ

मैं प्रथम उदाहरण की तरह तालिका को पूरा करता हूँ तथा इसके लिए साथ में दिये गये शब्दों की सहायता लेता हूँ:

الأَوَّلِ مَعَ الاسْتِفَادَةِ مِنَ الْكَلِمَاتِ

المُصَاحِبَةِ:

عَسَلَ
طَفَلَ
فَصَلَ
غَزَالَ
مَقْصَفَ
ظِلَّ

ضَ	ضَ	ضَ	ضَ
ضَبُّ	ضُرُوسَ	ضِفْدَعَ	مَضْرِبَ
...	...	طِ	...
طَبَقَ	طَيُورَ		مَطْعَمَ
...	...	ظِ	...
ظَبْيَ	ظُرُوفَ		عَظْمَ
عَ	...	...	...
.....	عُصْفُورَ	عِنَبَ	لُعْبَةَ
عَ	...	...	...
.....	غُرَابَ	غِرَاءَ	مَغْرِبَ
فَ	...	...	...
.....	فُرْشَاءَ	فِيلَ	حَفْلَةَ
...	...	...	قُ
قَمَرَ	قُفْلَ	قِطَارَ	

- أَنْطِقُ الْحُرُوفَ الْمَكْتُوبَةَ بِحَسَبِ

मैं पहली पंक्ति में स्वर के अनुसार अक्षरों का उच्चारण करता हूँ:

الْحَرَكَاتِ فِي السَّطْرِ الْأَوَّلِ:

الْفَتْحَةُ	الضَّمَّةُ	الْكَسْرَةُ
()	()	()

الْفَتْحَةُ	الضَّمَّةُ	الْكَسْرَةُ
()	()	()

الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ - الحركات

ض	ض	ض	أ	أ	أ
ط	ط	ط	ب	ب	ب
ظ	ظ	ظ	ت	ت	ت
ع	ع	ع	ث	ث	ث
غ	غ	غ	ج	ج	ج
ف	ف	ف	ح	ح	ح
ق	ق	ق	خ	خ	خ
ك	ك	ك	د	د	د
ل	ل	ل	ذ	ذ	ذ
م	م	م	ر	ر	ر
ن	ن	ن	ز	ز	ز
هـ	هـ	هـ	س	س	س
و	و	و	ش	ش	ش
ي	ي	ي	ص	ص	ص

- إِذَا كَانَ الْحَرْفُ غَيْرَ مُتَحَرِّكٍ فَهُوَ سَاكِنٌ: (बद्ध-जिह्व) होता है:

أَخْ	أَخْ	أَخْ	أَثْ	أَثْ	أَبْ	بَأْ
------	------	------	------	------	------	------

الدَّرْسُ الحَادِي والثَّلَاثُونَ - السُّكُونُ والمدود والشَّدَّة

أُذْ	أُزْ	أُسْ	أَشْ	أَصْ
أُظْ	أُغْ	أُغْ	أُفْ	أُقْ
أُلْ	أُمْ	أُنْ	أُوْ	أُيْ

- الْحَرَكَاتُ تُعْطِينَا الصَّوْتِ

मात्रा हमें छोटे स्वर देते हैं, जबकि मद्द (बड़ी मात्रा) हमें दीर्घ स्वर देते हैं:

الْقَصِيرَ، بَيْنَمَا الْمُدُودُ تُعْطِينَا

الصَّوْتِ الطَّوِيلَ:

الحرف المفتوح		الحرف المضموم		الحرف المكسور	
صوتٌ قصيرٌ	صوتٌ طويلٌ	صوتٌ قصيرٌ	صوتٌ طويلٌ	صوتٌ قصيرٌ	صوتٌ طويلٌ
أَ	آ / آ	أُ	أُوْ	إِ	إِيْ
بَ	بَا	بُ	بُوْ	بِ	بِيْ
تَ	تَا	تُ	تُوْ	تِ	تِيْ
ثَ	ثَا	ثُ	ثُوْ	ثِ	ثِيْ
جَ	جَا	جُ	جُوْ	جِ	جِيْ
حَ	حَا	حُ	حُوْ	حِ	حِيْ
خَ	خَا	خُ	خُوْ	خِ	خِيْ

دَ	دَا	دُ	دُوْ	دِ	دِيْ
ذَ	ذَا	ذُ	ذُوْ	ذِ	ذِيْ
رَ	رَا	رُ	رُوْ	رِ	رِيْ
زَ	زَا	زُ	زُوْ	زِ	زِيْ
سَ	سَا	سُ	سُوْ	سِ	سِيْ
شَ	شَا	شُ	شُوْ	شِ	شِيْ
صَ	صَا	صُ	صُوْ	صِ	صِيْ
ضَ	ضَا	ضُ	ضُوْ	ضِ	ضِيْ
طَ	طَا	طُ	طُوْ	طِ	طِيْ
ظَ	ظَا	ظُ	ظُوْ	ظِ	ظِيْ

الدَّرْسُ الحَادِي والثَّلَاثُونَ - السُّكُونُ والمدود والشَّدَّة

عَا	عُ	عُو	حِ	حِي
غَا	غُ	غُو	خِ	خِي
فَا	فُ	فُو	قِ	قِي
قَا	قُ	قُو	كِ	كِي
كَا	كُ	كُو	لِ	لِي
لَا	لُ	لُو		

مَ	مُ	مُو	نِ	نِي
نَا	نُ	نُو	هِ	هِي
هَا	هُ	هُو	وِ	وِي
وَا	وُ	وُو	يِ	يِي
يَا	يُ	يُو		

- اَتَعَلَّمُ أَنَّ الْحَرْفَ الْمُشَدَّدَ هُوَ حَرْفَانِ:

क्या आप जानते हैं कि संयुक्त स्वर वास्तव में दो अक्षर होते हैं: पहला साकिन (बद्ध-जिह्व) और दूसरा मुतहर्रिक (मात्रा वाला)।

الأَوَّلُ سَاكِنٌ وَالثَّانِي مُتَحَرِّكٌ (س + س)

(= س):

الكلمة	الحرف المشدّد	حروف الكلمة
تَكْسَرُ	سّ	تَ كَ سَ رَ
تَفْكَرُ	كّ	تَ فَ كَ تَ
تَسْرَعُ	رّ	تَ سَ رَ عَ
رَدّ	دّ	رَ دَ
قَدّم	دّ	قَ دَ مَ
يَتَّقِي	تّ	يَ تَ قَ يَ
جَنّة	نّ	جَ نَ نَ هَ

مैं शब्दा (संयुक्त स्वर) और तनवीन वाले अक्षरों का उच्चारण करता हूँ:

- اَنْطِقُ الْحُرُوفَ مُشَدَّدَةً وَمُنَوَّنَةً:

الدَّرْسُ الحَادِي والثَّلَاثُونَ - السُّكُونُ والمدود والشَّدَّة

الحرف	الشَّدَّة مع الفتحة	الشَّدَّة مع الضَّمَّة	الشَّدَّة مع الكسرة	التَّنْوِين		
				فَتْحَتَيْنِ	ضَمَّتَيْنِ	كَسَرَتَيْنِ
ب	صَبَّ حَبَّةٌ	سَبَّورَةٌ الْحُبُّ	سَبَّحَ رَبِّي	أَبَاً	أَبُ	أَبٍ
ت	بَتَّ حَتَّى	الْتَوْتُ سِتُونَ	رَتَّبَ سِتِّينَ	سِتًّا	سِتُّ	سِتٍ
ث	حَثَّ كَثُرَ	يَحِثُّ يَبِثُّ	يُكَثِّرُ بَثِي	رَثَاً	رَثُ	رَثٍ
ج	حَجَّ رَجَّ	يَضْجُ يَحْجُ	عَجَلَ سَجَّينَ	فَجًّا	فَجُّ	فَجٍ
ح	شَحَّ سَحَّارٍ	يَشْخُ يَصْحُ	رَجَبُ رَحِلٍ	شَحًّا	شَحُّ	شَحٍ
خ	سَخَّرَ رَخَّصَ	الْمُخُّ الْفَخُّ	يُبَخِّرُ يُسَخِّرُ	فَخًّا	فَخُّ	فَخٍ
د	رَدَّ أَعَدَّ	يُودُّ يَعُدُّ	يُؤَدِّي يَهْدِي	سَدًّا	سَدُّ	سَدٍ
ذ	حَذَرَ كَذَّبَ	يَشْدُّ تَلْدُ	يُعَذِّبُ الذِّئْبُ	فَذَا	فَذُّ	فَذٍ
ر	الرَّحِيمُ حَرَّمَ	يَفِرُّ يُسِرُّ	يُحَرِّفُ الرِّبَا	سِرًّا	سِرُّ	سِرٍ
ز	عِزَّةٌ نَزَلَ	يُعِزُّ الزُّورُ	يُنْزِلُ الزَّيْنَةُ	عِزًّا	عِزُّ	عِزٍ
س	مَسَّ السَّبْعُ	يَمَسُّ السُّوءُ	يَسِيرُ السِّلْمُ	بَسًّا	بَسُّ	بَسٍ
ش	بَشَرَ رَشَّ	أَهْشَّ الشَّحُّ	بَشِّرُ يُغْشِي	عُشًّا	عُشُّ	عُشٍ

الدَّرْسُ الحَادِي والثَّلَاثُونَ - السُّكُونُ والمدود والسَّدَّةُ

ص	قَصَّ فَصَّلَ	يَخُصُّ يَخُصُّ	حُصِّلَ يُفَصِّلُ	فَصَا فَصَّ فَصَّ
ض	فَضَّلَ عَضَّ	يَعُضُّ يَحُضُّ	يُفَضِّلُ الضَّعْفُ	غَضَّا غَضَّ غَضَّ
ط	حِطَّةٌ الطَّيْرُ	يَخُطُّ الطَّوْرُ	الطَّيْنُ قُطِيعَتٌ	خَطَا خَطَّ خَطَّ
ظ	الظَّنُّ الظَّمَانُ	الظَّلَّةُ الظَّنُونُ	يُعَظِّمُ الظِّلُّ	حَظَّا حَظَّ حَظَّ
ع	يَصْعَدُ فَعَّالٌ	يَدْعُ يُدْعَوْنَ	تُصْعِرُ سُعِرَتْ	دَعَّا دَعَّ دَعَّ
ف	خَفَّفَ كَافَّةً	كُفُّوا يَزِفُونَ	نُوفِي يُوفِقُ	صَفَّا صَفَّ صَفَّ
ق	أَحَقَّ حَقَّقَ	يَشُقُّ الْحَقُّ	بَشِيقٌ يُعَقِّبُ	حَقَّا حَقَّ حَقَّ
ك	فَكَرَ دَكَّاءَ	فَكَّ تَزَكَّوْا	ذَكَرَ سَكَيْنَا	دَكَّا دَكَّ دَكَّ
ل	عَلَّمَ كَلَّمَ	يُهْلُ كُلُّ	يُعَلِّمُ يُصَلِّي	كَلَّا كُلَّ كُلَّ
م	عَمَّا ثَمَّ	يُتِمُّ أُمُّهُ	أُمِّي حُمِّلْنَا	جَمَّا جَمَّ جَمَّ
ن	الْجَنَّةُ النَّارُ	يَمُنُّ يَظُنُّ	بِالْمَنِّ النِّصْفُ	ظَنَّا ظَنَّ ظَنَّ
هـ	طَهَّرَ الْقَهَّارُ	تَوَهَّجُوا تَفَهَّمُوا	مُطَهَّرٌ يُجَهِّزُ	
و	بَوَّأَ كَوَّرَ	سَوَّوْا يُدَوِّنُونَ	بِالْغُدُوِّ يُكَوِّرُ	جَوَّأَ جَوَّ جَوَّ
ي	خَيْرَ إِيَّاكَ	أَيُّهَا الْعَلِيُّ	زَيْنَ طَيِّبًا	قَوَّيَا قَوَّيَّ قَوَّيَّ

الدَّرْسُ الحَادِي والثَّلَاثُونَ - السُّكُونُ والمدود والشَّدَّة

- أُصَنِّفُ الْكَلِمَاتِ حَسَبَ
الْمَطْلُوبِ فِي الْجَدْوَلِ:

मैं सूचीबद्ध शब्दों को तालिका के भीतर उनके सही
स्थान पर रखता हूँ:

حَجَّ - يَحُجُّ - بُرَزَ - سَدَأَ - صُمُّ - ظِلٌّ - جَنَّةٌ - يَدْعُ - ذُكِّرَ
-
دَكَّا - سِرٌّ - فَجَّ - خَيْرَ - يَمُنُّ - بَشِيرٌ - قَوِيًّا - غَنِيٌّ - أَفٍّ

التَّنْوِين			الشَّدَّة مع الكسرة	الشَّدَّة مع الضَّمَّة	الشَّدَّة مع الفتحة
كسرتين	ضمّتين	فتحتين			
.....					
.....					
.....					

- أَضَعُ دَائِرَةً حَوْلَ الْأَسْمَاءِ
الْمَمْدُودَةِ:

मैं दीर्घ स्वर वाले नामों को घेरता हूँ:

غَابَتْ وَفَاءٌ عَنِ الْمَدْرَسَةِ	التَّقَتْ فَاطِمَةُ وَشَيْمَاءُ
لَنْ نَطِيلَ الْبَقَاءَ	سَأَزُورُ وَفَاءَ هَذَا الْمَسَاءِ
يَدْعُونَ لَهَا بِالشِّفَاءِ الْعَاجِلِ	

الدَّرْسُ الثَّانِي والثَّلَاثُونَ - النَّاءُ آخِرَ الْكَلِمَةِ وَالْأَلْفُ الْمَقْصُورَةُ

- أَفَرِّقْ فِي آخِرِ الْكَلِمَةِ بَيْنَ النَّاءِ
الْمَرْبُوطَةِ (ة) وَالنَّاءِ الْمَفْتُوحَةِ
(ت) بِتَحْوِيلِهَا إِلَى (هـ) نُطْقًا
ثُمَّ أَنْظُرْ:

إذا لم يتغير معنى الكلمة فهي تاء
مربوطة (ة)

إذا شब्द का अर्थ नहीं बदला तो ,
तो यह “बंद ता” (ة) है.

إذا تغير معنى الكلمة فهي تاء
مفتوحة (ت)

यदि शब्द का अर्थ बदल जाता है
तो , तो यह “खुला ता” (त) है.

كَلِمَةٌ (تُفَاعَةٌ) إِذَا غَيَّرْنَا النَّاءَ فِي
آخِرِهَا إِلَى هَاءٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ مَعْنَاهَا، إِذْ
فَهِىَ مَرْبُوطَةٌ (ة).

كَلِمَةٌ (بَيَّتٌ) إِذَا غَيَّرْنَا النَّاءَ فِي
آخِرِهَا إِلَى هَاءٍ تَغَيَّرَ الْمَعْنَى، إِذْ
فَهِىَ مَفْتُوحَةٌ (ت).

मैं प्रत्येक समूह के भीतर अलग-अलग शब्दों को
घेरता हूँ:

- أَرَسُمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْكَلِمَةِ
الْمُخْتَلِفَةِ فِي كُلِّ مَجْمُوعَةٍ:

وَفَاءٌ - عَائِشَةٌ -
شَيْمَاءٌ - أَسْمَاءُ

عَنْهُ - التَّلْمِذَاتُ
- مِنْهُ - لَهُ

شَجَرَةٌ - تَحِيَّةٌ -
عَذِيبَةٌ - أَسْمَاءُ

निम्नांकित वाक्यों में फ़ल्हा, ज़म्मा एवं कसरा
वाले तनवीन के साथ इसे घेरता हूँ:

- أُنَوِّنُ الْكَلِمَاتِ الْآتِيَةَ تَنْوِينَ فَتْحٍ
وَضَمٍّ وَكَسْرٍ:

تنون الكسر ()

تنوين الضمّ (ُ)

تنوين الفتح (ا / ة)

الكلمة

.....

.....

مَنْزِلًا

مَنْزِلٌ

.....

كُرَّةٌ

.....

كُرَّةٌ

زُجَاجٌ

.....

.....

زُجَاجٌ

الدَّرْسُ الثَّانِي والثَّلَاثُونَ - التَّاءُ آخِرَ الْكَلِمَةِ وَالْأَلْفُ الْمَقْصُورَةُ

نَافِذَةٌ

- أُصَنِّفُ الْكَلِمَاتِ حَسَبَ
المَطْلُوبِ: मैं सूचीबद्ध शब्दों को तालिका के भीतर उनके सही स्थान पर रखता हूँ:

صَحَّةٌ - وَصَلْتُ - سَأَزِيهُ - عَلِمْتُ - الْقُمَامَةُ - سَأَلْتُ -
مَكَانُهُ -
صَدِيقُهُ - مُعَلِّمَةٌ - غَابَتْ - صَدَقَةٌ - شَرِبْتُ - بَابُهُ - إِمَاطَةٌ -
مَنْهُ

تَاءٌ مَفْتُوحَةٌ	تَاءٌ مَرْبُوطَةٌ	هَاءٌ آخِرُ الْكَلِمَةِ	تَاءٌ مَفْتُوحَةٌ	تَاءٌ مَرْبُوطَةٌ	هَاءٌ آخِرُ الْكَلِمَةِ
.....					
.....					
.....					

- أَتَمِّمُ الْكَلِمَةَ بِـ (ي) أَوْ (ى) ا
مैं शब्दों को (य) अथवा (ई) के द्वारा पूर्ण करता हूँ:

يَقْضِ...	صَلِّ...	يَزِمِ...
بَنِّ...	يُصَلِّ...	سَعِّ...

- أَرَسُّمُ دَائِرَةً حَوْلَ الْكَلِمَاتِ الَّتِي
تَحْتَوِي أَلْفًا مَقْصُورَةً (ى): मैं उन शब्दों को घेरता हूँ जिनमें अलिफ़ मकसूरह है: (ई)

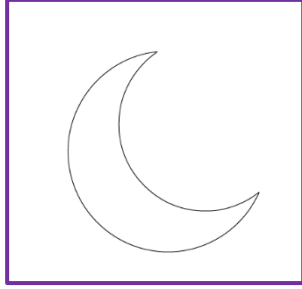
أَجْنِي	أَلْقَى	أَقْتَدِي	رَمَى
اشْتَرَى	أَبَى	عَنَى	عَفَا

- أَكْمِلُ بِالتَّاءِ الْمُنَاسِبَةِ (ت - ة - ة) के निम्नांकित शब्दों को मैं उचित (त - ة - ة) द्वारा पूर्ण करता हूँ:

لَعَبٌ... سَارٌ... فِي حَدِيقٍ... الْمَنْزِلُ فَرَأَى... هَرٌّ... صَغِيرٌ... جَائِعٌ...

مैं उन अक्षरों को सीखता हूं जो (ل) शमसी के बाद आते हैं और जो (ل) कमरी के बाद आते हैं:

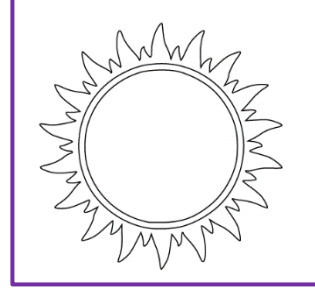
- اَتَعَرَّفُ عَلَى الْحُرُوفِ الَّتِي تَأْتِي بَعْدَ
الْأَمِّ الشَّمْسِيَّةِ وَبَعْدَ الْأَمِّ الْقَمَرِيَّةِ:

الْأَمِّ الْقَمَرِيَّةِ

تُكْتَبُ وَتُنْطَقُ لَامًا سَاكِئَةً
الْحَرْفُ الَّذِي بَعْدَهَا عَلَيْهِ
حَرَكَهٌ

الْأَبُ	أ	(1)
الْبَابُ	ب	(2)
الْجَبَلُ	ج	(3)
الْحَشْرُ	ح	(4)
الْخَبْرُ	خ	(5)
الْعَرَبِيَّةُ	ع	(6)
الْغُرَابُ	غ	(7)
الْفِرْدَوْسُ	ف	(8)
الْقَمَرُ	ق	(9)
الْكِتَابُ	ك	(10)
الْمِسْمَارُ	م	(11)
الْهَرُّ	ه	(12)

الْأَمِّ الشَّمْسِيَّةِ

تُكْتَبُ وَلَا تُنْطَقُ
الْحَرْفُ الَّذِي بَعْدَهَا عَلَيْهِ
عَلَامَةُ الشَّدَّةِ

التَّوْبَةُ	ت	(1)
الثَّمَرَةُ	ث	(2)
الدَّرْسُ	د	(3)
الذَّرَاعُ	ذ	(4)
الرَّجُلُ	ر	(5)
الرُّجَاةُ	ز	(6)
السِّرَاجُ	س	(7)
الشَّمْعَةُ	ش	(8)
الصَّبُورَةُ	ص	(9)
الضِّفْدَعُ	ض	(10)
الطَّائِرُ	ط	(11)
الظَّرْفُ	ظ	(12)

الدَّرْسُ الثَّالِثُ وَالثَّلَاثُونَ - الحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ وَالْقَمَرِيَّةُ

(13) ل	اللَّعِبُ	(13) و	الْوَرْدُ
(14) ن	النَّمِرُ	(14) ي	الْيَدُ

مैं शब्द में (أل) जोड़ता हूं और इसे सही स्वरों के साथ लिखता हूं, फिर (ن) के प्रकार की पहचान करता हूं:

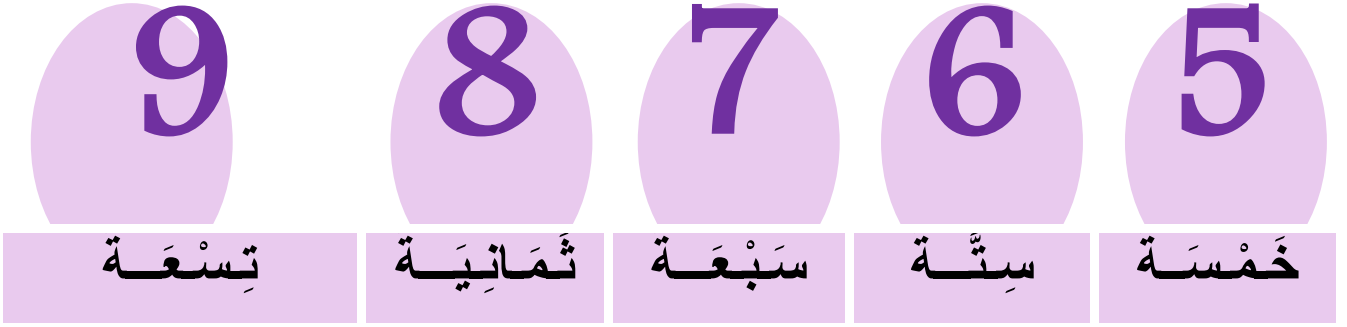
- أَعْرِفُ الْكَلِمَةَ بِـ (أل) وَأَكْتُبُهَا مَشْكُولَةً، ثُمَّ أَحَدِّدُ نَوْعَ اللَّامِ:

الكلمة	أضيف (أل) وأكتب الكلمة مشكولة	اللام الشمسية	اللام القمرية
مَنْزِلٌ		○	○
كُرَّةٌ		○	○
زُجَاجَةٌ		○	○
نَافِذَةٌ		○	○
قَلَمٌ		○	○
شَمْسٌ		○	○
قَمَرٌ		○	○
دَجَاجَةٌ		○	○

मैं अरबी संख्या सीखता हूँ:

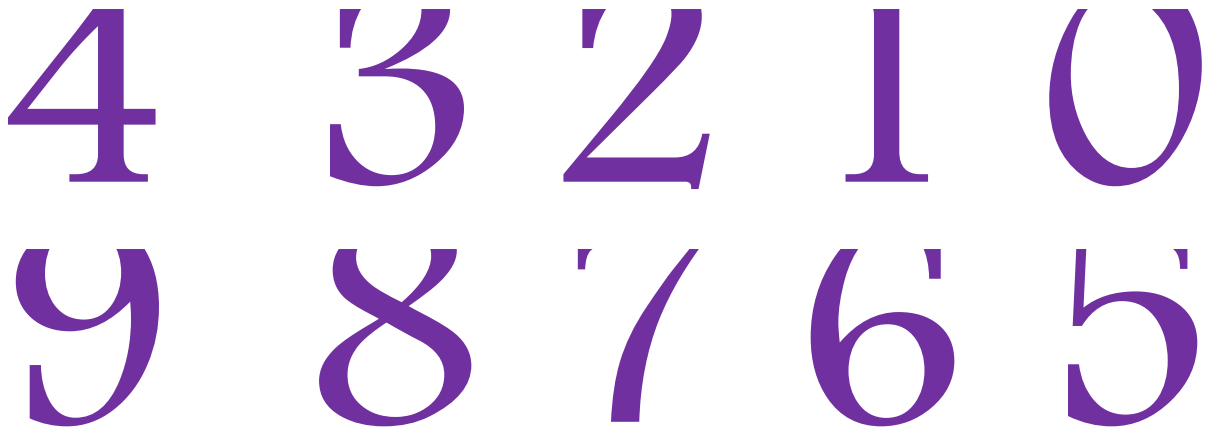
- أَتَعَرَّفُ عَلَى الْأَرْقَامِ الْعَرَبِيَّةِ:

4	3	2	1	0
أَرْبَعَةٌ	ثَلَاثَةٌ	اِثْنَانِ	وَاحِدٌ	صِفْرٌ

مैं संख्या को पढ़ता हूँ और इसे रंगता हूँ:

- أَقْرَأُ الْأَرْقَامَ وَالْوُثُهَا:

مैं संख्याओं को लिखता हूँ:

- أَكْتُبُ الْأَرْقَامَ:

9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
....									
....									
....									
19	18	17	16	15	14	13	12	11	10
19	18	17	16	15	14	13	12	11	10

الدَّرْسُ الرَّابِعُ وَالثَّلَاثُونَ - الأرقام

....

....

1000 100 90 80 70 60 50 40 30 20

1000 100 90 80 70 60 50 40 30 20

....

....

مैं लिखने के बाद संख्या को उचित शब्द से

जोड़ता हूँ:

- أَصِلُ الرَّقْمَ بِالْكَلِمَةِ الْمُنَاسِبَةِ

بَعْدَ كِتَابَتِهَا:

عشرون	6	خمسة	0
عشرة	7	صفر	1
تسعة	8	أربعة	2
ستة	9	واحد	3
ثمانية	10	ثلاثة	4
سبعة	20	اثنان	5

مैं मिश्रित संख्याओं को पढ़ता एवं लिखता हूँ:

- أَقْرَأُ وَأَكْتُبُ الْأَرْقَامَ الْمُرَكَّبَةَ:

الدَّرْس الرَّابِع والثَّلَاثُونَ - الأرقام

واحد وعشرون	21	أحد عشر	11
اثنان وعشرون	22	اثنا عشر	12
ثلاثة وعشرون	23	ثلاثة عشر	13
أربعة وعشرون	24	أربعة عشر	14

الدَّرْسُ الْخَامِسُ وَالثَّلَاثُونَ - الْأَيَّامُ وَالشُّهُورُ

- اَتَعَلَّمُ أَيَّامَ الْأُسْبُوعِ:

मैं हफ्तों के दिन सीखता हूँ:

Sunday		الأحد	الأحد
Monday		الاثنين	الاثنين
Tuesday		الثلاثاء	الثلاثاء
Wednesday		الأربعاء	الأربعاء
Thursday		الخميس	الخميس
Friday		الجمعة	الجمعة
Saturday		السبت	السبت

- أَصِلُ الْيَوْمَ بِتَرْجَمَتِهِ بَعْدَ أَنْ أَكْتُبُهُ:

मैं दिन का नाम लिखने के बाद उसे इसके अनुवाद से जोड़ता हूँ:

शुक्रवार	الثلاثاء	शनिवार	الأحد
मंगलवार	الخميس	सोमवार	الأربعاء
बृहस्पतिवार	الجمعة	बुधवार	الاثنين
		इतवार	السبت

- اَتَعَلَّمُ الْأَشْهُرَ الْعَرَبِيَّةَ (الْقَمَرِيَّةَ): मैं अरबी महीने (चंद्रमा से संबंधित) सीखता हूँ:

الدَّرْسُ الْخَامِسُ وَالثَّلَاثُونَ - الْأَيَّامُ وَالشُّهُورُ

.....		محرم	(1) مُحَرَّم
.....		صفر	(2) صَفَرُ
.....		ربيع الأول	(3) رَبِيعُ الْأَوَّلِ
.....		ربيع الثاني	(4) رَبِيعُ الثَّانِي
.....		جمادى الأولى	(5) جُمَادَى الْأُولَى
.....		جمادى الثانية	(6) جُمَادَى الثَّانِيَّةُ
.....		رجب	(7) رَجَبُ
.....		شعبان	(8) شَعْبَانُ
.....		رمضان	(9) رَمَضَانُ
.....		شوال	(10) شَوَّالُ
.....		ذو القعدة	(11) ذُو الْقَعْدَةِ
.....		ذو الحجة	(12) ذُو الْحِجَّةِ

अरबी महीनों के नाम लिखने के बाद में इसे क्रमबद्ध करता हूँ:

- أَرْتَبُ الْأَشْهُرَ الْعَرَبِيَّةَ بَعْدَ أَنْ أَكْتُبَهَا:

رمضان

7

صفر

1

الدَّرْسُ الْخَامِسُ وَالثَّلَاثُونَ - الْآيَّامُ وَالشُّهُورُ

شوال	8	ربيع الأول	2
رجب	9	محرم	3
ذو القعدة	10	جمادى الأولى	4
ذو الحجة	11	جمادى الثانية	5
شعبان	12	ربيع الثاني	6

- أَتَعَرَّفُ عَلَى الشَّهْرِ

مैं महीनों के नाम सीखता हूँ एवं उन्हें लिखता हूँ:

وَأَكْتُبُهُ:

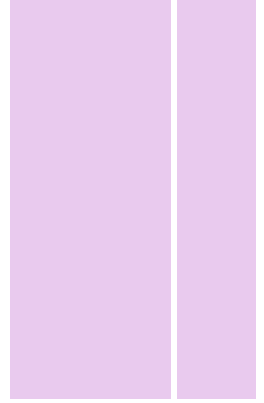
.....	شَهْرُ الصِّيَامِ	1
.....	شَهْرُ عِيدِ الْفِطْرِ	2
.....	شَهْرُ عِيدِ الْأَضْحَى	3
.....	شَهْرٌ فِيهِ يَوْمُ عَاشُورَاءَ	4
.....	شَهْرُ وَلَادَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ	5

مैं अरबी विराम चिन्ह सीखता हूँ:

- أَتَعَلَّمُ عَلَامَاتِ التَّرْقِيمِ الْعَرَبِيَّةَ:

वाक्य के अंत में इसका प्रयोग किया जाता है।	تُسْتَعْمَلُ فِي نِهَآيَةِ الْجُمْلَةِ	पूर्ण विराम-चिह्न	النَّقْطَةُ	.
दीर्घ वाक्य के बीच अल्प विराम के लिए इसका प्रयोग किया जाता है।	تُسْتَعْمَلُ لِفَصْلِ أَجْزَاءِ الْجُمْلِ الطَّوِيلَةِ	अल्प विराम-चिह्न	الْفَاصِلَةُ	,
जहाँ पूर्ण विराम की अपेक्षा कम देर और अल्पविराम की अपेक्षा अधिक देर तक रुकना हो, वहाँ अर्द्धविराम का प्रयोग करते हैं।	تُسْتَعْمَلُ لِلتَّفْرِيقِ بَيْنَ السَّبَبِ وَالْمُسَبَّبِ فِي أَشْيَاءٍ أُخْرَى	अर्द्ध विराम-चिह्न	الْفَاصِلَةُ الْمَنْقُوطَةُ	؛
प्रश्नवाचक वाक्य के अंत में 'प्रश्नसूचक चिह्न' (?) का प्रयोग किया जाता है।	تُسْتَعْمَلُ فِي نِهَآيَةِ الْجُمْلَةِ الْإِسْتِفْهَامِيَّةِ	प्रश्नवाचक चिह्न	عَلَامَةُ الْإِسْتِفْهَامِ	؟
वाक्य में हर्ष, विवाद, विस्मय, घृणा, आश्चर्य, करुणा, भय इत्यादि का बोध कराने के लिए किया जाता है अर्थात् विस्मयादिबोधक चिह्न (!) का प्रयोग अव्यय शब्द से पहले किया जाता है।	تُسْتَعْمَلُ فِي نِهَآيَةِ الْجُمْلَةِ الَّتِي تَحْمِلُ تَأَثُّرًا مِنْ: تَعْجَبٍ، أَوْ فَرَحٍ، أَوْ حُزْنٍ...	विस्मयादिबोधक चिह्न	عَلَامَةُ التَّعَجُّبِ	!
इसे अपूर्ण विराम भी कहा जाता है। जब किसी शब्द को अलग दर्शाना हो तो वहाँ इस चिह्न का प्रयोग किया जाता है।	تُسْتَعْمَلُ بَعْدَ الْقَوْلِ وَمُسْتَقَاتِهِ، وَبَيْنَ الشَّيْءِ وَأَقْسَامِهِ	उप विराम-चिह्न	النَّقْطَتَانِ الرَّأْسِيَّتَانِ	:
दो शब्दों में परस्पर संबंध स्पष्ट करने के लिए तथा उन्हें जोड़कर लिखने के लिए योजक-चिह्न (-) का प्रयोग	تُسْتَعْمَلُ لِبَدْءِ الْحَوَارِ، وَبَيْنَ طَرَفَيْ الْجُمْلَةِ الْإِعْتِرَاضِيَّةِ	योजक विराम-चिह्न	الشَّرْطَةُ	-

किया जाता है। जैसे:
तत्पुरुष और द्वंद समास
दोनों पदों के बीच में,
मध्य के अर्थ में, तुलना
सूचक शब्दों के लिए,
किसी की कही हुई बात
को दोहराने के लिए।

मैं विराम चिन्ह लिखता हूँ:

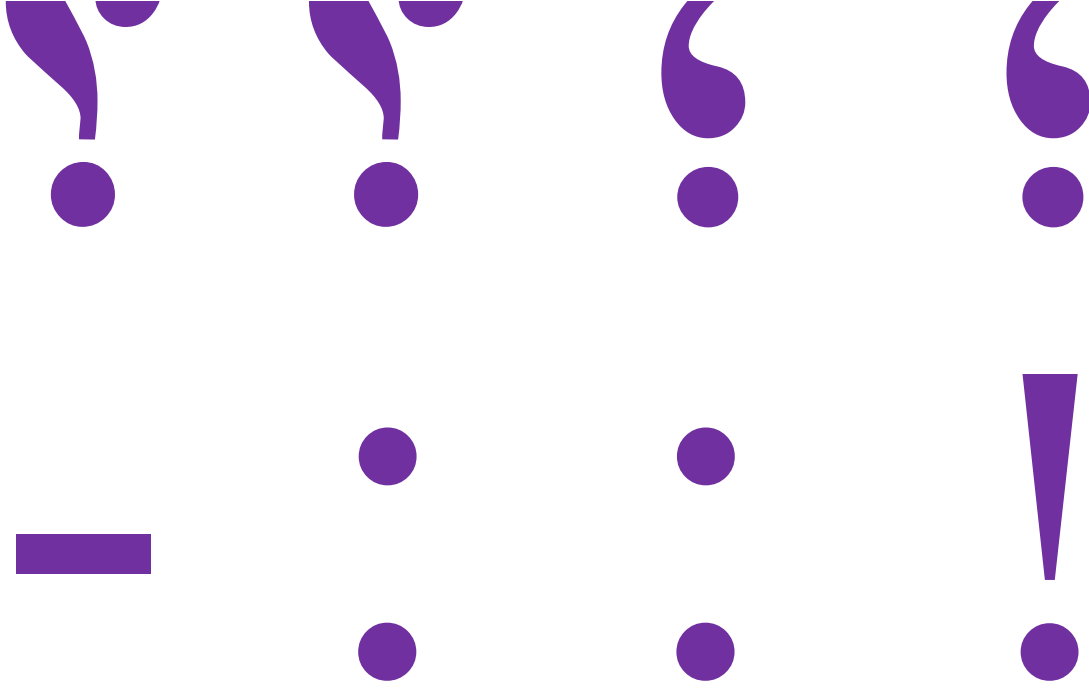
- أَكْتُبُ عِلَامَاتِ التَّرْقِيمِ:

‘	‘	‘	‘	.	.	.	.
.....							
!	!	?	?	?	;	;	;
.....							
-	-	-	-	:	:	:	!
.....							

मैं विराम चिह्नों की पहचान करता हूँ
और उन्हें रंगता हूँ:

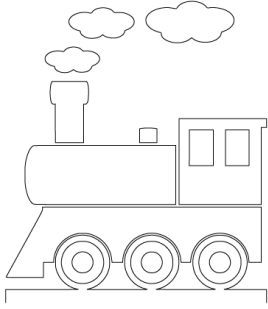
- أَتَعْرِفُ عَلَى عِلَامَاتِ التَّرْقِيمِ وَأَلْوْنُهَا:

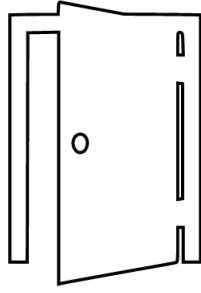

مैं पुल्लिंग (هَذَا) "يَه" कल उपयोग करीब की वस्तु बतलने के लिए करना सीखतल हूँ:

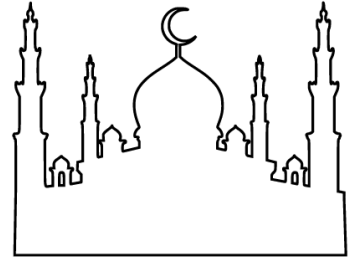
- أَتَعَلَّمُ الْإِشَارَةَ بِ(هَذَا) لِلْقَرِيبِ:

هَذَا قِطَارٌ

هَذَا بَابٌ

هَذَا مَسْجِدٌ

- مَا هَذَا؟

هَذَا طَرِيقٌ.

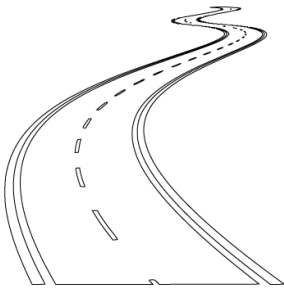
- أَهَذَا طَرِيقٌ؟

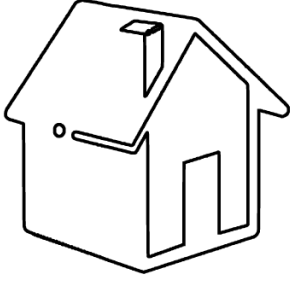
نَعَمْ، هَذَا طَرِيقٌ.

- أَهَذَا قِطَارٌ؟

لَا، هَذَا لَيْسَ قِطَارًا، بَلْ هُوَ

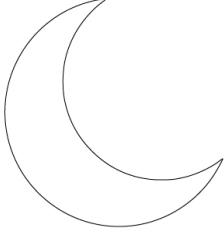
طَرِيقٌ.

مَا هَذَا؟

.....
أَهَذَا مَنْزِلٌ؟
.....

مَا هَذَا؟

.....
أَهَذَا مَسْجِدٌ؟
.....

مَا هَذَا؟

.....
أَهَذَا أَنْفٌ؟
.....

هَذَا؟

.....
أَهَذَا كُرْسِيٌّ؟
.....

هَذَا؟

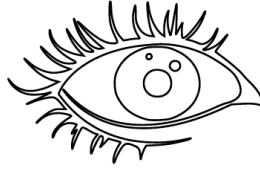
.....
أَهَذَا كُرْسِيٌّ؟
.....

مैं स्त्रीलिंग (هَذِهِ) "यह" का उपयोग करीब की वस्तु बताने के लिए करना सीखता हूँ:

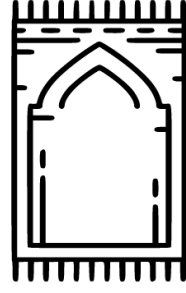
- اَتَعْلَمُ الإِشَارَةَ بِ(هَذِهِ) لِلْقَرِيبِ:

هَذِهِ يَدٌ

هَذِهِ عَيْنٌ

هَذِهِ سَجَّادَةٌ

- مَا هَذِهِ؟

هَذِهِ شَمْسٌ.

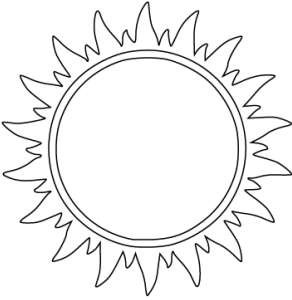
- أَهَذِهِ شَمْسٌ؟

نَعَمْ، هَذِهِ شَمْسٌ.

- أَهَذِهِ أُذُنٌ؟

لَا، هَذِهِ لَيْسَتْ أُذُنًا، بَلْ هِيَ

شَمْسٌ.

- مَا هَذِهِ؟

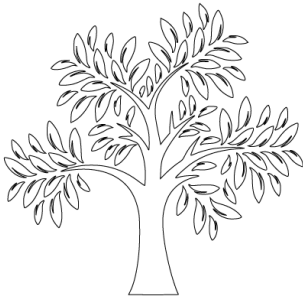
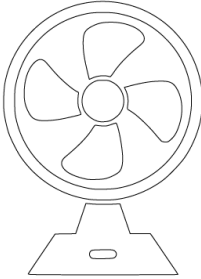
.....
- أَهَذِهِ مِرْوَحَةٌ؟

.....

- مَا هَذِهِ؟

.....
- أَهَذِهِ عَيْنٌ؟

.....

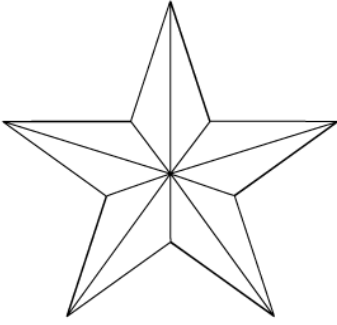
- مَا هَذِهِ؟

.....
- أَهَذِهِ رِجْلٌ؟

.....

- مَا هَذِهِ؟

.....
- أَهَذِهِ نَجْمَةٌ؟

.....

- مَا هَذِهِ؟

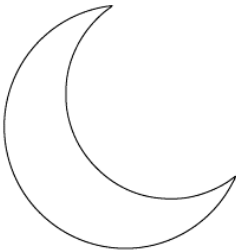

.....
- أَهَذِهِ نَجْمَةٌ؟

.....

مैं पुल्लिंग (ذَلِكَ) "वह" का उपयोग दूर की वस्तु
बताने के लिए करना सीखता हूँ:

- اَتَعَلَّمُ الإِشَارَةَ بِ(ذَلِكَ)
لِلْبَعِيدِ:

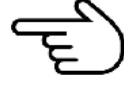
ذَلِكَ هِلَالٌ

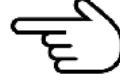
ذَلِكَ مِفْتَاحٌ

ذَلِكَ سَرِيرٌ

هَذَا أَنْفٌ.

ذَلِكَ شَجَرٌ.

- مَا ذَلِكَ؟

ذَلِكَ كَأْسٌ.

- أَذَلِكَ كَأْسٌ؟

نَعَمْ، ذَلِكَ كَأْسٌ.

- أَذَلِكَ سَرِيرٌ؟

لَا، ذَلِكَ لَيْسَ سَرِيرًا، بَلْ هُوَ
كَأْسٌ.

- مَا ذَلِكَ؟

.....

- أَذَلِكَ مَنْزِلٌ؟

.....

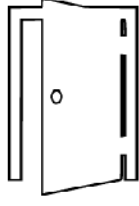

- مَا ذَلِكَ؟

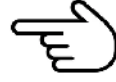
.....

- أَذَلِكَ كِتَابٌ؟

.....

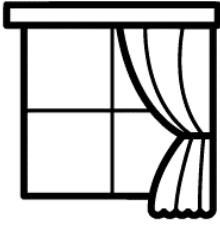
هَذَا

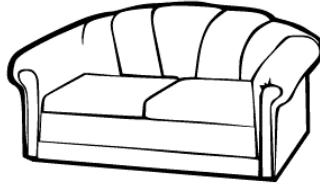
ذَلِكَ

में स्त्रीलिंग (تِلْكَ) "वह" का उपयोग दूर की वस्तु बताने के लिए करना सीखता हूँ:

- اَتَعَلِّمُ الإِشَارَةَ بِ(تِلْكَ) لِلْبَعِيدِ:

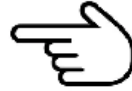
تِلْكَ نَافِذَةٌ

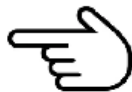
تِلْكَ أَرِيكَةٌ

تِلْكَ سَاعَةٌ

هَذِهِ سَجَّادَةٌ.

تِلْكَ غُيُومٌ.

- مَا تِلْكَ؟

تِلْكَ طَائِرَةٌ.

- أَتِلْكَ طَائِرَةٌ؟

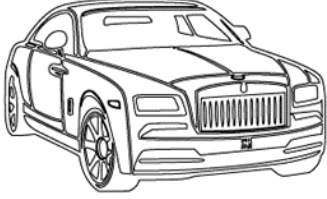
نَعَمْ، تِلْكَ طَائِرَةٌ.

- أَتِلْكَ فَرَاشَةً؟

لَا، تِلْكَ لَيْسَتْ فَرَاشَةً، بَلْ هِيَ

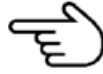
طَائِرَةٌ.

- مَا تِلْكَ؟

.....
- أَتِلْكَ طَائِرَةً؟

.....

هَذِهِ

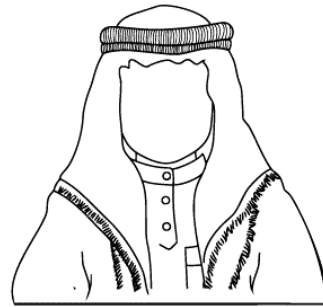
تِلْكَ

هَـنْ: كَرْتَا پَهْچَاَن كِي سَدَسْيُوں كِي پَرِیْوَار مَیْ

- اَتَعَرَّفْ عَلَیْ اَفْرَادِ
الْعَائِلَةِ:

هَذِهِ امْرَأَةٌ - إِنَّهَا أُمٌّ

هَذَا رَجُلٌ - إِنَّهُ أَبٌ

هَذِهِ طِفْلَةٌ - إِنَّهَا
الْبِنْتُ

هَذَا طِفْلٌ - إِنَّهُ الْبِنُّ

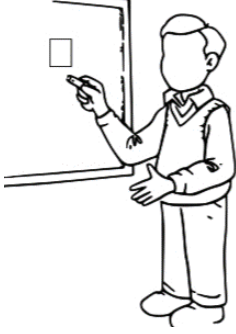
مैं प्रत्येक शब्द को उसके उचित शब्द के साथ जोड़ता हूँ:

- أَصِلُ الْكَلِمَةَ بِمَا
يُنَاسِبُهَا:

الْبِنْتُ	الْبِنُّ	الْأُمُّ	الْأَبُّ
امْرَأَةٌ	طِفْلَةٌ	رَجُلٌ	طِفْلٌ

- اَتَعَرَّفْ عَلَى أَصْحَابِ
الْمِهَنِ:

मैं व्यवसायों की पहचान करता हूँ:

هَذَا مُعَلِّمٌ
الْمُعَلِّمُ يُدَرِّسُ الطُّلَّابَ

هَذَا طَبِيبٌ
الطَّبِيبُ يُدَاوِي الْمَرْضَى

هَذَا بَنَّاءٌ
الْبَنَّاءُ يَبْنِي لَنَا بُيُوتًا تَحْمِينَا
مِنَ الْحَرِّ وَالْبَرْدِ

هَذَا مُهَنْدِسٌ مِعْمَارِيٌّ
الْمُهَنْدِسُ الْمِعْمَارِيُّ يُشْرِفُ عَلَى
أَعْمَالِ الْبِنَاءِ

هَذَا جُنْدِيٌّ
الْجُنْدِيُّ يُرَابِطُ فِي الثُّغُورِ
وَيَحْمِي الْبَلَدَ

هَذَا رَجُلُ الْإِطْفَاءِ
رَجُلُ الْإِطْفَاءِ يُطْفِئُ الْحَرِيقَ
بِخُرْطُومِ الْمِيَاهِ

هَذَا رُبَّانٌ

الرُّبَّانُ يَقُودُ السَّفِينَةَ وَيُوصِلُهَا
إِلَى بَرِّ الْأَمَانِ

هَذَا خَبَّازٌ

الْخَبَّازُ يُحَوِّلُ الدَّقِيقَ إِلَى خُبْزٍ
شَهِيٍّ

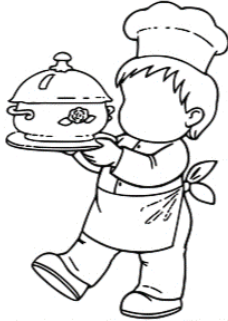
هَذَا خَيَّاطٌ

الْخَيَّاطُ يَخِيطُ لَنَا مِنَ الْقُطُنِ
وَالصُّوفِ مَلَابِسَ جَمِيلَةً
لِنَلْبَسَهَا

هَذَا مُزَارِعٌ

الْمُزَارِعُ يَزْرَعُ الْبُذُورَ فِي
الْأَرْضِ وَيَسْقِيهَا بِالْمَاءِ
لِيُعْطِيَنَا الثَّمَارَ

هَذَا طَبَّاحٌ

الطَّبَّاحُ يَطْبُخُ لَنَا أَنْوَاعًا
كَثِيرَةً مِنَ الطَّعَامِ اللَّذِيذِ

هَذَا صَيَّادٌ

الصَّيَّادُ يَسْتَعْمِلُ الصِّتَارَةَ
وَالطُّعْمَ لِيَصِيدَ الْأَسْمَاكَ فِي
الْبَحْرِ أَوْ النَّهْرِ

7		الدّرس الأوّل - حرف الألف
9		الدّرس الثّاني - حرف الباء
11		الدّرس الثّالث - حرف التّاء
13		الدّرس الرّابع - حرف الثّاء
15		الدّرس الخامس - حرف الجيم
17		الدّرس السّادس - حرف الحاء
19		الدّرس السّابع - حرف الخاء
21		الدّرس الثّامن - حرف الدّال
23		الدّرس الثّاسع - حرف الذّال
25		الدّرس العاشر - حرف الرّاء
27		الدّرس الحادي عشر - حرف الزّاي
29		الدّرس الثّاني عشر - حرف السيّن
31		الدّرس الثّالث عشر - حرف الشّيّن
33		الدّرس الرّابع عشر - حرف الصّاد
35		الدّرس الخامس عشر - حرف الضّاد
37		الدّرس السّادس عشر - حرف الطّاء
39		الدّرس السّابع عشر - حرف الظّاء
41		الدّرس الثّامن عشر - حرف العين
43		الدّرس الثّاسع عشر - حرف الغين
45		الدّرس العشرون - حرف الفاء
47		الدّرس الحادي والعشرون - حرف القاف

49		الدّرس الثّاني والعشرون - حرف الكاف
51		الدّرس الثّالث والعشرون - حرف اللّام
53		الدّرس الرّابع والعشرون - حرف الميم
55		الدّرس الخامس والعشرون - حرف النّون
57		الدّرس السّادس والعشرون - حرف الهاء
59		الدّرس السّابع والعشرون - حرف الواو
61		الدّرس الثّامن والعشرون - حرف الياء
63		الدّرس الثّاسع والعشرون - الحروف المركّبة
66		مراجعة عامّة للحركات
71		الدّرس الثّلاثون - الحركات
82		الدّرس الحادي والثّلاثون - السّكون والمدود والشدّة
88		الدّرس الثّاني والثّلاثون - التّاء آخر الكلمة والألف المقصورة
90		الدّرس الثّالث والثّلاثون - الحروف الشّمسيّة والقمرية
92		الدّرس الرّابع والثّلاثون - الأرقام
95		الدّرس الخامس والثّلاثون - الأيّام والشّهور
98		الدّرس السّادس والثّلاثون - علامات التّرقيم
100		الدّرس السّابع والثّلاثون - الإشارة بهذا وهذه
104		الدّرس الثّامن والثّلاثون - الإشارة بذلك وتلك
107		الدّرس الثّاسع والثّلاثون - الأشخاص
110		الفهرس